

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว)

ปริญญา

อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Soundscape Perception of Visitors to Khao Yai National Park

นามผู้วิจัย นางสาวสุกัญญา โรจนจันทร์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดรชนิ เอ็มพันธุ์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา นีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Soundscape Perception of Visitors to Khao Yai National Park

โดย

นางสาวสุกัญญา โรจนจันทร์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศุภัญญา โรจนจันทร์ 2554: การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว) สาขาวิชาอุทยาน
นันทนาการ และการท่องเที่ยว ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัตรพร ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว, Ph.D. 112 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยาน
แห่งชาติเขาใหญ่ ศึกษาประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือน ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้
สภาพแวดล้อมด้านเสียง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพ
ประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้มาเยือน
จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ และการวิเคราะห์
สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนมีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง ทั้งการรับรู้เสียงที่เป็นธรรมชาติ และ
การรับรู้เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นในระดับปานกลาง ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนาของผู้มาเยือนในลำดับ
สูงสุด คือ ประสบการณ์ด้านการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรือการอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ต่ำสุด คือ
ประสบการณ์ด้านการได้พบปะผู้คนใหม่ๆ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสบการณ์นันทนาการที่
ปรารถนาและประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงเป็นรายคู่พบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 คู่ คือ การได้
สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ($t=2.550$; $P\text{-value}=0.011$) การได้สัมผัสกับความสงบ/สันโดษของธรรมชาติ
($t=5.651$; $P\text{-value}=0.000$) และการได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ($t=5.118$; $P\text{-value}=0.000$)
โดยประสบการณ์ที่ปรารถนาจะมีค่าคะแนนสูงกว่าประสบการณ์ที่ได้รับจริงทุกคู่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบ
ตัวแปรจำนวน 9 ตัวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย
ช่วงเวลาในการมาเยือน ($r=-0.137$; $P\text{-value}=0.003$) ประสบการณ์ด้านการได้พบเห็นสิ่งสวยงามตามธรรมชาติ
($r=0.134$; $P\text{-value}=0.004$) ประสบการณ์ด้านการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ($r=0.126$; $P\text{-value}=0.006$)
ประสบการณ์ด้านการได้เรียนรู้ธรรมชาติ ($r=0.141$; $P\text{-value}=0.002$) ประสบการณ์ด้านการได้หลีกเลี่ยง
สภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ($r=0.105$; $P\text{-value}=0.018$) ประสบการณ์ด้านการได้พบปะผู้คนใหม่ๆ ($r=0.134$;
 $P\text{-value}=0.004$) ประสบการณ์ด้านการได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ($r=0.166$, $P\text{-value}=0.000$) ประสบการณ์ด้านการได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย ($r=0.146$, $P\text{-value}=0.002$)
ประสบการณ์ด้านการได้ไปเยือนแหล่งนันทนาการใหม่ ($r=0.141$; $P\text{-value}=0.002$) และพบว่า การรับรู้
สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($r=0.084$; $P\text{-value}=0.046$)

Sukanya Rojanachan 2011: Soundscape Perception of Visitors to Khao Yai National Park. Master of Science (Parks, Recreation, and Tourism), Major Field: Parks, Recreation, and Tourism, Department of Conservation. Thesis Advisor: Assistant Professor Noppawan Tanakanjana Phongkhieo, Ph.D. 112 pages.

The objectives of this research were to study soundscape perception of visitors to Khao Yai National Park and their recreation experiences, to investigate factors correlate to soundscape perception and the relationship between soundscape perception and quality experience of those visitors. Questionnaire was used to collect data from 400 park visitors. The survey data was analyzed using descriptive statistics, paired-sample t-test and correlation analysis.

The study result found that the average scores of soundscape perception, for both natural and man-made soundscape, were moderate. The most desired recreation experience was experience in being with nature and the least desired experience was experience in meeting new people. Paired-sample t-test found 3 pairs of desired and actual recreation experiences were significantly different. These included the experiences in being with nature ($t=2.550$; $P\text{-value}=0.011$), the experiences in solitude and being isolated ($t=5.651$; $P\text{-value}=0.000$), and the experiences in escaping from noise and crowd ($t=5.118$; $P\text{-value}=0.000$). The average scores of desired experiences were higher than actual experiences in all 3 pairs. Correlation analyses found 9 variables significantly correlated to soundscape perception. The 9 variables were visiting duration ($r=-0.137$; $P\text{-value}=0.003$), experience in natural beauty ($r=0.134$; $P\text{-value}=0.004$), experience in being with nature ($r=0.126$; $P\text{-value}=0.006$), experience in nature learning ($r=0.141$; $P\text{-value}=0.002$), experience in escaping from noise and crowd ($r=0.105$; $P\text{-value}=0.018$), experience in meeting new people ($r=0.134$; $P\text{-value}=0.004$), experience in adventure and skill testing ($r=0.166$; $P\text{-value}=0.000$), experience in diverse recreation participation ($r=0.146$; $P\text{-value}=0.002$), and experience in visiting new area ($r=0.141$; $P\text{-value}=0.002$). Finally, it was found that natural soundscape perception significantly correlated with quality recreation experience ($r=0.084$; $P\text{-value}=0.046$).

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
ผศ. ดร. นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ. ดร. สันต์
เกตุปราณีต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร. ครรชนี เอมพันธุ์
ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ ผศ. ดร. สุวิทย์ แสงทองพราว ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้กรุณาใช้เวลา
ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทาง ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณมาโนชน์ การพนังงาน หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และเจ้าหน้าที่
ประจำอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทุกท่าน สำหรับความร่วมมือและสนับสนุนข้อมูลอันเป็นประโยชน์
ในการทำวิจัย รวมถึงอำนวยความสะดวกในการสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อน ๆ และน้องๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาอุทยาน นันทนาการ และการ
ท่องเที่ยวทุกท่านที่ให้คำปรึกษา กำลังใจและความช่วยเหลือที่ดีตลอดมา และขอขอบคุณผู้ตอบ
แบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอมอบคุณความดีและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่พ่อ
และแม่ครอบครัวโรจนจันทร์ผู้ที่กระตุ้นเตือนและเป็นกำลังใจให้เสมอมา รวมทั้งครูอาจารย์ที่
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่านและสนับสนุนให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

ศุภัญญา โรจนจันทร์

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(4)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	51
อุปกรณ์	51
วิธีการ	52
ผลและวิจารณ์	61
สรุปและข้อเสนอแนะ	88
สรุป	88
ข้อเสนอแนะ	90
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	92
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	99
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม	107
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	112

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	62
2	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามลักษณะการเดินทาง	64
3	จำนวนและร้อยละการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	68
4	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับประสบการณ์ที่ปรารถนาของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	72
5	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	74
6	เปรียบเทียบประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	76
7	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง	78
8	ร้อยละและจำนวนของความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	79
9	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	81
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	83
11	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมของผู้มาเยือนกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	85
12	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
ข1	ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ของคำถามการรับรู้ สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน	108
ข2	การคำนวณความยาก (difficulty) เป็นรายชื่อของคำถามความรู้เรื่องกฎข้อบังคับ ของอุทยาน	110

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการของ
นักท่องเที่ยว	16
2	กระบวนการรับรู้	20
3	ที่ตั้งและขอบเขตของบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	29
4	กรอบแนวคิดในการวิจัย	50

การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Soundscape Perception of Visitors to Khao Yai National Park

คำนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติได้รับความนิยมสูงสุดจากนักท่องเที่ยวชาวไทยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ถึงร้อยละ 47 เป็นสัดส่วนที่มากที่สุดของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทที่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จัดเป็นแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สูงถึง 671,569 คน ในปี 2551 ซึ่งเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่สามารถรองรับกิจกรรมนันทนาการได้หลากหลายประเภท ซึ่งการเข้าไปใช้พื้นที่ของคนเป็นจำนวนมากย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางกายภาพและต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบด้านเสียง อาจก่อให้เกิดเสียงที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งรบกวนการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าและส่งผลเสียต่อประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือน ในต่างประเทศได้มีการศึกษาถึงผลของการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงต่อประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือน เช่น งานวิจัยผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากเครื่องยนต์ของรถ snowmobiles โดยวัดจากระดับเสียงของเครื่องยนต์ บริเวณ น้ำพุร้อน Old Faithful พบว่าสามารถได้ยินเสียงของเครื่องยนต์มากถึงร้อยละ 70 ของวัน ซึ่งมีผลต่อประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนเป็นอย่างมาก (Burson, 2006) สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลการศึกษาวิจัยในด้านนี้ ดังนั้น การศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ จึงเป็นการวิจัยที่เป็นประโยชน์ในด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทั้งยังนำไปสู่การ

พัฒนาคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวและการดูแลรักษาพื้นที่นันทนาการทางธรรมชาติให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการเท่านั้น โดยการเก็บข้อมูลจะดำเนินการในเขตพื้นที่บริการของอุทยานแห่งชาติประกอบด้วย บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ลานกางเต็นท์ผากล้วยไม้ ลานกางเต็นท์ลำตะคอง น้ำตกเหวนรก จุดชมวิวด่างๆ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีจุดเริ่มต้นจากบริเวณเขตพื้นที่บริการ

นิยามศัพท์

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระบุรี

ผู้มาเยือน หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาเยือนและประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ทั้งที่เป็นผู้มาเยือนแบบพักค้างแรมและแบบไปเช้า-เย็นกลับ

จำนวนนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวที่ผู้มาเยือนพบเห็นในบริเวณพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ช่วงวันในการมาเยือน หมายถึง ช่วงวันที่ผู้มาเยือนเดินทางมาประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แยกเป็น วันธรรมดาและวันหยุด

การพักค้างคืน หมายถึง ลักษณะการใช้เวลาในพื้นที่ของผู้มาเยือน แบ่งเป็น มีการพักค้างและไม่มีการพักค้าง (ไปเช้า – เย็นกลับ)

ประสบการณ์นันทนาการ แยกเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ ประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริง หมายถึง สิ่งที่ผู้มาเยือนคาดหวังที่จะได้รับก่อนและสิ่งที่ผู้มาเยือนได้รับหลังจากการมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ ได้แก่ การได้พบเห็นสิ่งที่สวยงามตามธรรมชาติ การได้ใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติ การได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ/เกี่ยวกับธรรมชาติ การได้สัมผัสความเงียบสงบ วิเวก สันโดษจากธรรมชาติ การได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่แออัดและวุ่นวาย การได้พบปะผู้คนใหม่ๆ การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเองและการได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่เคยไปมาก่อน โดยวัดในลักษณะการประเมินค่าออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

คุณภาพประสบการณ์นันทนาการ หมายถึง ผลต่างของค่าคะแนนระหว่างประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริง

ความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยาน หมายถึง ความเข้าใจของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ
ข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประเมินโดยให้ผู้มาเยือนตอบแบบวัดความรู้ จำนวน 10 ข้อ
โดยให้ค่าคะแนนเป็น ถูก ผิด

การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง หมายถึง ความรู้สึของผู้มาเยือนที่มีต่อสภาพแวดล้อม
ด้านเสียงในลักษณะต่างๆ เช่น เสียงคนคุยกัน เสียงสัตว์ป่า เสียงน้ำตก เสียงเครื่องยนต์จาก
ยานพาหนะและเสียงโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ที่ผู้มาเยือนสามารถสัมผัสได้ในอุทยานแห่งชาติเขา
ใหญ่ วัดในลักษณะการรับรู้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ จริงอย่างยิ่ง จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงอย่างยิ่ง

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและแนวทางในการศึกษาในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. นันทนาการทางธรรมชาติ
2. ประสบการณ์นันทนาการ
3. การรับรู้สภาพแวดล้อม
4. พื้นที่ศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นันทนาการทางธรรมชาติ

นภวรรณ (2547) กล่าวถึงความหมายของคำว่า “นันทนาการ” หรือ recreation ว่ามาจากคำว่า “recreate” ในภาษาละติน หมายถึง การสร้างและทำให้เกิดสิ่งใหม่หรือทำให้สดชื่นแจ่มใส ซึ่งสอดคล้องกับ บันเทิง (2544) ที่กล่าวว่า หมายถึง การกระทำใดๆ ที่มีผลต่อความสดชื่นแจ่มใสของสุขภาพร่างกายและจิตใจหรืออารมณ์ของผู้เข้าร่วมโดยตรง รวมถึงเป็นกิจกรรมที่กระทำด้วยความสมัครใจในเวลาว่าง เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ใช่อบายมุขหรือผิดศีลธรรมอีกทั้งกิจกรรมที่กระทำนั้นต้องไม่ยึดถือเป็นงานอาชีพ

สุรเชษฐ์ (2535) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ (element) หรือคุณสมบัติ (qualification) ของนันทนาการ โดยสรุปได้ ดังนี้

1. นันทนาการต้องเป็นกิจกรรม (activity) กล่าวคือ จะต้องเป็นการกระทำหรือปฏิบัติโดยที่ร่างกายกล้ามเนื้อหรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเคลื่อนไหว หากอยู่เฉยๆ เช่น การนอนหลับ ไม่จัดว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ

2. การเข้าร่วมกิจกรรมต้องเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ (voluntary) โดยเกิดจากแรงกระตุ้นภายในของตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับแต่อย่างใด

3. กิจกรรมนันทนาการทุกรูปแบบจะต้องเกิดขึ้นในเวลาว่าง หรือช่วงเวลาที่อิสระจากภารกิจการงาน และการปฏิบัติกิจส่วนตัวอื่นๆ

4. กิจกรรมนั้นต้องมีผลทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความพึงพอใจ หรือความรื่นรมย์โดยตรง

5. ต้องเป็นกิจกรรมที่ยอมรับของสังคม ไม่ใช่อบายมุขหรือผิดศีลธรรม เช่น การพนัน การดื่มสุรา ฯลฯ

6. กิจกรรมที่กระทำนั้นต้องไม่ยึดเป็นอาชีพ เช่น นักกีฬาประเภทต่างๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า นันทนาการ หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เป็นกิจกรรมทำในเวลาว่างด้วยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและส่งผลต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยกิจกรรมนั้นต้องเป็นที่ยอมรับ ไม่ใช่อบายมุข

สุรเชษฐ์ (2535) กล่าวว่า นันทนาการแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) นันทนาการชุมชน (community recreation) หมายถึง กิจกรรมที่กระทำภายในเขตชุมชนที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ เช่น การไปงานสังสรรค์ ชมภาพยนตร์ ฟังดนตรีหรือเดินเล่น เป็นต้น

2) นันทนาการกลางแจ้ง (outdoor recreation) หมายถึง กิจกรรมที่กระทำโดยไม่จำเป็นต้องใช้อาคารหรือสิ่งก่อสร้างแต่จะอาศัยทรัพยากรธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างหรือสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรม การกระทำนันทนาการกลางแจ้งมักต้องมีการวางแผนเตรียมตัวและมีการเดินทาง มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาความพึงพอใจที่ต่อธรรมชาติ เปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนแปลงและพักผ่อน พัฒนาความแข็งแรงของร่างกายและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคม เช่น การตั้งแคมป์พักแรม บันทึกรูปภาพหรือเสียงธรรมชาติ ปิกนิก ตกปลา ดำน้ำ ปีนเขา เป็นต้น

ดังนั้นการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ธรรมชาติจะอยู่ในรูปของ นันทนาการกลางแจ้งหรือ outdoor recreation ตามที่ สุรเชษฐ์ (2525) ได้ให้ความหมายไว้ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับภววรรณ และคณะ (2549) ที่กล่าวว่า แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ คือ พื้นที่ธรรมชาติที่ฐานทรัพยากรเอื้อต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยมีทรัพยากรนันทนาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดกิจกรรมหลักในพื้นที่และแต่ละพื้นที่อาจมีฐานทรัพยากรนันทนาการที่แตกต่างกันไป ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย [วท.] (2542) ได้กำหนดฐานทรัพยากรนันทนาการที่เป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทางธรรมชาติ (nature destinations) ได้แก่ เกาะ ชายหาด หน้าผา อ่างเก็บน้ำหรือเขื่อน ทะเลสาบ ลำน้ำ ภูเขา ธรณีสัณฐาน ถ้ำ ป่าไม้ พืชพันธุ์ น้ำตก บ่อน้ำร้อนหรือน้ำพุร้อน สวนสัตว์ สถานตากอากาศ สวนสาธารณะหรือสวนพฤกษศาสตร์ ฟาร์มหรือสถานีเพาะพันธุ์ เหมือง สนามกีฬา เป็นต้น

2. ทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและศาสนา (historical, archeological and religious destinations) ได้แก่ โบราณสถานหรือโบราณวัตถุ วัด อนุสาวรีย์หรืออนุสรณ์สถาน เป็นต้น

3. ทางศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี (art, culture and traditional destinations) ได้แก่
ชุมชน ตลาด พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้จำแนกประเภทของแหล่งนันทนาการทาง
ธรรมชาติในประเทศไทยออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน ดังนี้

1. แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติทางบก หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตาม
ธรรมชาติ มีลักษณะที่ดังตามภูมิศาสตร์อยู่บนแผ่นดิน และมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปประกอบ
กิจกรรมในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ ภูเขา น้ำพุ ธรณีสัณฐาน บ่อน้ำร้อน ธารน้ำร้อน
ถ้ำ น้ำตก ทะเลสาบ (น้ำจืด) หนอง บึง แก่ง พรุ ชาคดึกดำบรรพ์ เป็นต้น

2. แหล่งนันทนาการทางธรรมชาติทางทะเล หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตาม
ธรรมชาติมีลักษณะที่ดังตามสภาพภูมิศาสตร์อยู่บริเวณชายทะเลหรือกลางทะเล และมีนักท่องเที่ยว
เดินทางไปประกอบกิจกรรมในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ ภูเขา ธรณีสัณฐาน ถ้ำ
ทะเลสาบ (น้ำเค็ม) อ่าว เกาะ หาดทราย ชายทะเล ปะการัง ชาคดึกดำบรรพ์ทางทะเล เป็นต้น

สำหรับลักษณะเฉพาะของระบบนิเวศที่เป็นฐานทรัพยากรนั้น นภวรรณและคณะ (2549)
จำแนกออกได้เป็น 9 ประเภท คือ น้ำตก ลำน้ำหรืออ่างเก็บน้ำ ถ้ำ น้ำพุร้อนหรือบ่อน้ำร้อน แหล่ง
ธรณีสัณฐาน จุดชมวิว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เกาะ และชายหาด โดยแต่ละประเภทมีลักษณะที่
สำคัญ ดังนี้

1. น้ำตก คือ ธารน้ำธรรมชาติที่ไหลผ่านภูมิประเทศที่มีความลาดชันทำให้เกิดการเปลี่ยน
ระดับ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะการไหลของน้ำ โดยไหลจากที่สูงตกลงสู่ที่ต่ำ หรือไหล
ลดหลั่นลงมาเป็นชั้นๆ

2. ลำน้ำ คือ ธารน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ที่เป็นที่รวมของลำธารสายเล็กๆ ไหลผ่านลักษณะภูมิประเทศต่างๆ ส่วน อ่างเก็บน้ำ คือ แอ่งน้ำขนาดใหญ่ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเก็บน้ำจากธรรมชาติ

3. ถ้ำ คือ โพรงลึกในพื้นดินหรือภูเขาเกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีขนาดใหญ่พอที่มนุษย์สามารถเข้าไปได้

4. น้ำพุร้อนหรือบ่อน้ำร้อน คือ น้ำใต้ดินที่มีอุณหภูมิสูงกว่าอุณหภูมิร่างกายมนุษย์ และแตกต่างกันตั้งแต่อุ่นไปจนถึงจุดเดือด โดยผุดและ/หรือพุ่งขึ้นมาเหนือผิวดินในระดับที่สูง-ต่ำแตกต่างกันไปตามแรงดันใต้พื้นโลก

5. แหล่งธรณีสัณฐาน คือ พื้นที่ที่มีลักษณะรูปทรงแผ่นดินโดดเด่นตามธรรมชาติ

6. จุดชมวิว คือ บริเวณที่มีทัศนียภาพงดงามตามธรรมชาติ หรือบริเวณที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพทั้งงดงามได้

7. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ คือ เส้นทางเดินที่ตัดผ่านพื้นที่ธรรมชาติเพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์สามารถสัมผัส และเรียนรู้ธรรมชาติที่ปรากฏในบริเวณนั้นโดย Ashbaugh and Kordish (1971) ได้จำแนกประเภทเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

7.1 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (nature trails) เป็นเส้นทางเดินระยะใกล้เน้นการสื่อความหมายธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ลักษณะเส้นทางเดินไม่ลำบากเกินไป โดยมากใช้ระยะเวลาเดินตลอดเส้นทางไม่เกิน 45 นาที ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโดยมีนักสื่อความหมาย (guided - trails) และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตัวเอง (self - guided trails)

7.2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกล (hiking trails) เป็นเส้นทางเดินระยะทางยาว ลักษณะเส้นทางแคบ ยังคงสภาพธรรมชาติแบบเดิม อาจมีการปรับปรุงเส้นทางเล็กน้อยแต่ไม่เน้นความสะดวกสบาย และการสื่อความหมายในเส้นทาง เหมาะสำหรับผู้สนใจในศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง

7.3 เส้นทางใช้ประโยชน์พิเศษ (special - use trails) เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ตามความต้องการ เพื่อวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งอย่างใดโดยไม่ขึ้นกับสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปของพื้นที่ เช่น เส้นทางจักรยาน เส้นทางสำหรับคนพิการ เป็นต้น

8. เกาะ คือ ส่วนแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ และอยู่เหนือน้ำเมื่อมีน้ำขึ้นสูงสุด

9. ชายหาด คือ พื้นที่ระหว่างแนวน้ำทะเลขึ้นสูงสุดและลงต่ำสุด มีความกว้างและความลาดชันแตกต่างกันตามลักษณะชายฝั่งแต่ละบริเวณ ประกอบด้วย หาดทราย หาดหินและหาดเลน

ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการสามารถแบ่งได้หลายประเภทโดย นภวรรณ (2549) จำแนกไว้ ดังนี้

1. การแบ่งตามลักษณะการใช้พลกำลังในการประกอบกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการที่ใช้กำลังกายน้อย (passive recreation activities) และกิจกรรมนันทนาการที่ใช้กำลังกายมาก (active recreation activities) เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ความเพลิดเพลินและความพอใจ

2. การแบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้ประกอบกิจกรรมกับสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น กิจกรรมนันทนาการที่ต้องอาศัยแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก และกิจกรรมนันทนาการที่ต้องอาศัยการแสดงออกของผู้ประกอบกิจกรรมเป็นหลัก

3. การแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ทรัพยากร ประกอบด้วย กิจกรรมนันทนาการที่ทำให้ทรัพยากรลดน้อยถอยลงหรือมีการนำทรัพยากรออกจากพื้นที่ (consumptive recreation activities /depreciative recreation activities) และกิจกรรมนันทนาการที่ไม่ทำลายทรัพยากรหรือเข้าไปใช้ประโยชน์ทรัพยากรโดยไม่มีการนำทรัพยากรออกจากพื้นที่ (non - consumptive recreation activities/appreciative recreation activities)

4. การแบ่งตามรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (nature - based tourism) การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และกิจกรรม (historical, cultural and activities - based tourism)

ประสบการณ์นันทนาการ

ประสบการณ์ (experience) เป็นสิ่งที่บุคคลเคยพบเห็น เคยได้สัมผัส ได้เรียนรู้และปฏิบัติมาแล้วในอดีตมีอิทธิพลและส่งผลต่อความรู้สึกและการตัดสินใจของบุคคลนั้นในปัจจุบัน โดย Clawson (1963) กล่าวว่าไว้ว่าประสบการณ์นันทนาการจะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้รับในช่วงระยะเวลาของการประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยกล่าวถึงช่วงเวลาแต่ละช่วงนั้นมีพฤติกรรมหรือกิจกรรมอะไรบ้าง รวมถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร โดยประสบการณ์นันทนาการแบ่งออกเป็น 5 ช่วงเวลา ดังนี้

1. ช่วงการพิจารณา/ไตร่ตรอง (anticipation) จะอยู่ในช่วงที่กิจกรรมนันทนาการยังไม่เกิดเป็นการใช้ความคิดเพื่อพิจารณาไตร่ตรองก่อนการเดินทางไปเยือนและประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่นั้นๆ โดยที่ผู้ประกอบกิจกรรมนันทนาการจะต้องมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมที่น่าสนใจ ลักษณะของแหล่งกิจกรรม ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรม ทักษะและอุปกรณ์ในการประกอบกิจกรรม ค่าใช้จ่าย เป็นต้น อาจมีการปรึกษาคู่คุยกับ ผู้ที่เคยไปเยือนหรือมีประสบการณ์มาก่อนหรือศึกษาจากหนังสือ วารสาร คู่มือท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเดินทางในที่สุด โดยความรู้สึกที่เกิดขึ้นในระยเวลานี้ คือ รู้สึกตื่นเต้น มีความกระตือรือร้นและปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดประสบการณ์

นันทนาการที่ดี คือการได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความละเอียดเพียงพอและถูกต้องตามความเป็นจริง รวมถึงเป็นข่าวสารข้อมูลที่มีความน่าสนใจและดึงดูดใจได้ดี

2. ช่วงการเตรียมการและการเดินทางไปยังแหล่งนันทนาการ (preparation and travel to) ผู้ประกอบกิจกรรมจะมีการเตรียมสิ่งต่าง ๆ ล่วงหน้าก่อนการเดินทาง เช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สำคัญ มีการประสานภารกิจงาน และภารกิจต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพและร่างกายมีการเดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยวและความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้คือ รู้สึกตื่นเต้น มีความกระตือรือร้น และเกิดความคาดหวังในการไปเยือนและประกอบกิจกรรม ซึ่งจะขึ้นอยู่กับที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ดีและถูกต้องตามความเป็นจริง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดประสบการณ์นันทนาการที่ดี คือ สภาพในการเดินทาง สภาพของเส้นทาง ยานพาหนะ รวมถึงการบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ช่วงการเข้าร่วมกิจกรรม (participation/on-site experience) จะเกิดขึ้นในช่วงการเข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งนันทนาการ ในการเลือกประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ตามความพึงพอใจและความเป็นไปได้ เช่น การเดินป่า การดูนก การส่องสัตว์ การเล่นน้ำ การพักผ่อนด้วยเตนท์ เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้คือ ได้รับการตอบสนองความต้องการ แรงจูงใจ และความคาดหวังต่างๆ ซึ่งจะนำมาซึ่งความรู้สึกพึงพอใจ สนุกสนานและผ่อนคลาย รู้สึกสดชื่น ได้รับความรู้ในขณะเดียวกันอาจเกิดความรู้สึกในทางลบได้ จากการที่ไม่ได้รับการตอบสนองตามแรงจูงใจและความคาดหวังตามที่ต้องการ เช่น ไม่ประทับใจ ไม่สะดวกสบาย เป็นต้น โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดประสบการณ์นันทนาการที่ดี คือ สภาพพื้นที่หรือแหล่งนันทนาการ สภาพทางสังคม และสภาพการจัดการในพื้นที่ เป็นต้น

4. ช่วงของการเดินทางกลับ (return travel) เป็นช่วงที่มีการเดินทางออกจากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเดินทางกลับที่พักความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลานี้คือ อาจเกิดความรู้สึกเมื่อยล้า อ่อนเพลีย เป็นความรู้สึกต่างๆ ที่ต่อเนื่องจากการประกอบกิจกรรม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดประสบการณ์นันทนาการที่ดี คือ สภาพในการเดินทาง ยานพาหนะ สภาพเส้นทางในการเดินทาง และการบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในช่วงเดินทางกลับ ช่วงในการบันทึกความทรงจำ (recollection) จะเกิด

ในช่วงหลังจากการเดินทางกลับจากการไปเยือนหรือประกอบกิจกรรม ผู้ประกอบกิจกรรมจะมีการจัดลำดับเกี่ยวกับเหตุการณ์ และประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีการบันทึกความทรงจำ เช่น จัดทำสมุดรูปภาพ เขียนบันทึก หรือการบอกเล่าให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นต้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลานี้ คือ จะเกิดความคิดเห็น ทศนคติ และความตั้งใจในการไปเยือนหรือการร่วมประกอบกิจกรรมนันทนาการในอนาคต โดยปัจจัยที่มีต่อการเกิดประสบการณ์นันทนาการที่ดี คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารเสริมหรือเพิ่มเติมอาจได้จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

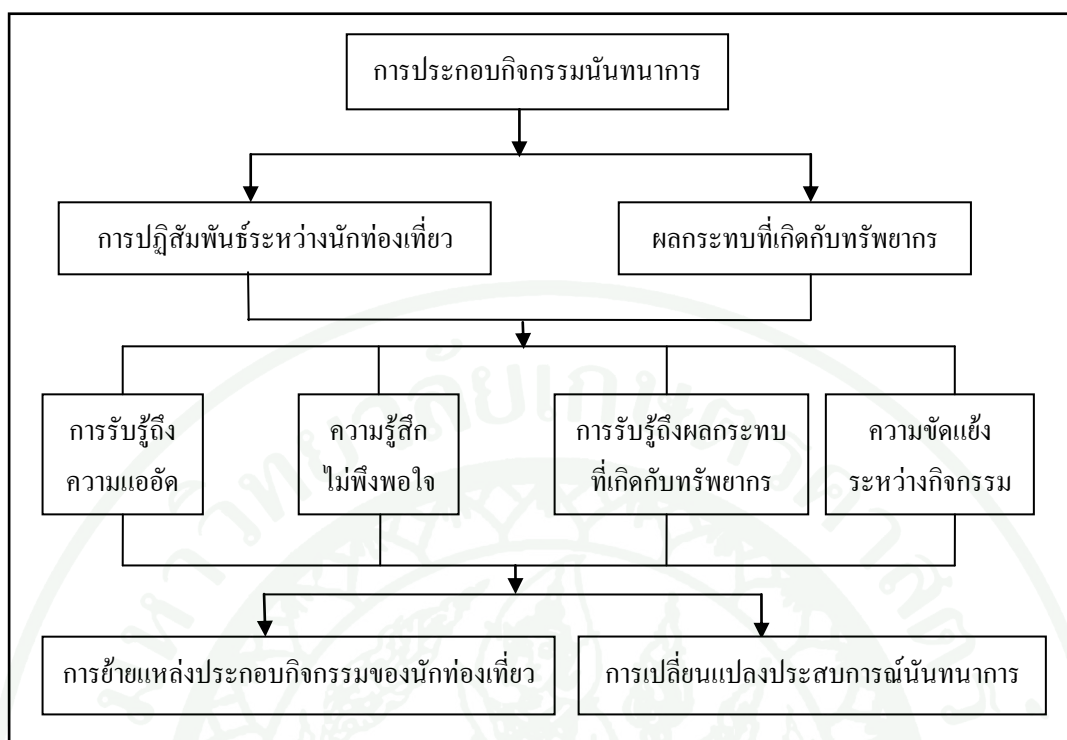
Seppo (1988) กล่าวว่า ประสบการณ์ คือ ความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในช่วงก่อน ระหว่างและหลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ในขณะที่ ธรรมณี (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์นันทนาการหรือประสบการณ์การท่องเที่ยว (recreation or tourism experience) หมายถึง ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดการรับรู้ การเรียนรู้และอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง โดยในแต่ละช่วงเวลาต่างๆ นั้น ได้แก่ ช่วงเวลาก่อนการเดินทางท่องเที่ยว โดยการเริ่มตั้งแต่ออกเดินทางจนกระทั่งกลับ และช่วงเวลาที่คำนึงถึงประสบการณ์นันทนาการหรือสิ่งที่ได้จากการกระทำกิจกรรมท่องเที่ยว สอดคล้องกับบวรธรรม (2545 ข) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการเป็นความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางและการประกอบกิจกรรมนันทนาการในแหล่งนันทนาการหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของปัจเจกบุคคล

สรุปได้ว่า ประสบการณ์ที่ปรารถนาเกิดขึ้นจากความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการซึ่งจะนำมาซึ่งความพึงพอใจ ขณะเดียวกันอาจเกิดความรู้สึกในทิศทางลบก็ว่าได้ ประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนจะส่งผลต่อทักษะความรู้สึกและการตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนนั้นได้ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ช่วงเวลาที่บ่งบอกถึงคุณภาพประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับมากที่สุด คือ ช่วงเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการซึ่งสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเข้าร่วม

กิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวโดยช่วงเวลาดังกล่าวสามารถอธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวได้ โดยแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ซึ่งความคาดหวังจะมีอิทธิพลต่อประสบการณ์นันทนาการในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวคาดคิดว่าจะได้รับในสิ่งซึ่งเป็นเสมือนรางวัลหรือผลตอบแทน (Berkowitz, 1969; Cofer, 1972; Weiner, 1973) ด้วยเหตุนี้ความคาดหวังจึงมีอิทธิพลต่อประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวในระดับต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะบุคคล (individual) กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม (environment factors) เป็นหลัก เช่น นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์นันทนาการในอดีตที่แตกต่างกันทั้งประสบการณ์นันทนาการในการไปเยือนแหล่งนันทนาการและโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งนันทนาการ รวมทั้งบุคลิกที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวย่อมทำให้มีความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแต่ละคนมีความแตกต่างกันอันส่งผลต่อคุณภาพประสบการณ์นันทนาการดังกล่าวข้างต้น (Driver and Tocher, 1970)

นถวรรณ (2544 ข) กล่าวถึง ความสอดคล้องของประสบการณ์ที่ปรารถนาของนักท่องเที่ยว กับประสบการณ์ที่ได้รับจริงจากการเดินทางไปเยือนหรือประกอบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวว่าจะเป็นตัวกำหนดระดับของความพึงพอใจโดยรวมจากการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ หากสิ่งที่คาดหวังหรือความปรารถนากับสิ่งที่ได้รับมีความใกล้เคียงหรือตรงกันก็จะก่อให้เกิดความชอบ หรือความพึงพอใจในการเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลถึงระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อาทิ การปรากฏตัวของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นในลักษณะขัดกับวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว หรือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากเกินไป เป็นต้น

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยว

ที่มา: ดัดแปลงจาก: Kuss *et al.* (1990)

จากภาพ Kuss *et al.* (1990) แสดงให้เห็นถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการ (experiential change) ที่นักท่องเที่ยวต้องการซึ่งเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. เกิดจากการรับรู้ถึงความแออัด (perceived crowding) เป็นการรับรู้ถึงความแออัด โดยขึ้นอยู่กับการประเมินระดับความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวลดลง แต่โดยทั่วไปแล้วความอดทนต่อปัจจัยดังกล่าวของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล จะขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและบรรทัดฐานของบุคคลที่แตกต่างกันด้วย

2. เกิดจากการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดกับทรัพยากร (perceived resource impact) เป็นการรับรู้ถึงผลกระทบของสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการของนักท่องเที่ยว เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรม ปัญหาธรรมชาติถูกทำลาย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อประสบการณ์นันทนาการที่มี

คุณภาพของนักท่องเที่ยวหรือการเปลี่ยนแปลงนั้นหนาแน่นได้เช่นกัน

3. ความไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว (visitor dissatisfaction) ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ความพึงพอใจเป็นผลมาจากความต้องการได้รับการตอบสนอง และเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงการเกิดประสบการณ์นั้นหนาแน่นของนักท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นความพึงพอใจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกับการเกิดประสบการณ์นั้นหนาแน่นที่มีคุณภาพของนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน ทั้งนี้ จากที่กล่าวมาแล้วว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะแตกต่างกันตามปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น

4. ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยว (conflicts between users) หรือความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการกระทำหรือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ หรือกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังหรือความต้องการของตน เช่น มีการรบกวน แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นผลให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจลดน้อยลง

ความพึงพอใจของผู้มาเยือนต่อการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและลักษณะบุคลิกที่ต่างกันของผู้มาเยือนและปัจจัยในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือการปรากฏตัวของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นในลักษณะขัดกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจกรรมนั้นหนาแน่นการส่งผลต่อการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงรวมไปถึงคุณภาพประสบการณ์นั้นหนาแน่นการเช่นเดียวกัน

การรับรู้สภาพแวดล้อม

ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ (perception) คือ การจัดระบบการรวบรวมและการตีความหมายจากกระบวนการทางสัมผัสต่างๆ วัตถุและสิ่งเร้าต่างๆ ให้ความหมายบางประการแก่เราอาจแตกต่างกันได้มาก

เนื่องจากความต่างทาง อายุ เพศ ศติปัญญา ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลและอื่นๆ (พวงจันทร์, 2512)

สำหรับสุปาณี (2526); สุชา (2540); จันจิรา (2542) กล่าวไว้ว่า การรับรู้หมายถึง การที่บุคคลสำนึก (aware) และมีปฏิกิริยาตอบสนอง (reaction) ต่อสิ่งเร้า โดยปกติรับรู้โดยผ่านระบบการสัมผัสรับจากสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ จะถูกส่งออกไปยังสมอง เพื่อให้เกิดความรู้สึก (sensation) เป็นการตอบสนองขั้นแรกสุดของเราต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม สมองจะตีความสิ่งที่รู้สึกต่อไปอีกขั้นหนึ่ง เป็นการรับรู้ ว่าสิ่งที่เรารู้สึกนั้นคืออะไร ลักษณะ (2530) และ กันยา (2538); ศิริปะภา (2544) กล่าวเพิ่มเติมว่า การรับรู้ เป็นการแปลหรือตีความของสัมผัสนั้น จำเป็นที่อินทรีย์จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้สึกเดิมแต่หนหลัง หากเราไม่มีความรู้เดิมหรือลืมเรื่องนั้นๆ ไปก็จะไม่มีการรับรู้สิ่งนั้นๆ จะมีเพียงแต่การสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

จรรยา (2531); กันยา (2538) ได้สรุปความหมายและคุณลักษณะต่างๆของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้หมายถึง กระบวนการด้านความคิด และจิตใจของคนที่สมองจะต้องแปลความหมายจากสิ่งเร้าที่มาสัมผัสกับบุคคลแล้วแสดงออกมาอย่างมีจุดหมายหมาย โดยมีแรงผลักดันจากการอาศัยความรู้เดิม และประสบการณ์เป็นเครื่องช่วยทำให้การรับรู้เป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และการที่บุคคลจะเข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะมีเหตุผล หรือไม่มีเหตุผล หรืออาจเป็นไปในทางลบหรือทางบวกก็ได้ จะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามแนวคิด หรือการรับรู้ นั้นๆ สำหรับ Bartly (1972) กล่าวว่า การรับรู้ (perception) หมายถึง สิ่งทั้งหลายในโลกที่บุคคลได้รับและประมวลเป็นประสบการณ์ของตน การรับรู้มีผลต่อพฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม รวมถึงบุคลิกลักษณะของบุคคล ส่วน Schiffman and Kanuk(1994) กล่าวไว้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบและตีความหมายสิ่งกระตุ้นออกเป็นภาพที่มีความหมายเป็นภาพรวม หรืออาจหมายถึง วิธีการที่เรามองโลกที่อยู่รอบๆตัวเรา บุคคล 2 คน ซึ่งได้รับสิ่งกระตุ้นอย่างเดียวกันเงื่อนไขอย่างเดียวกัน แต่จะมีอิทธิพลแสดงอาการจัดระเบียบและตีความหมาย เป็นกระบวนการของแต่ละบุคคลซึ่งอยู่กับความต้องการ (need) ค่านิยม (values) และความคาดหวัง (expectation) อิทธิพลซึ่งแต่ละตัวแปรเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรู้และรัชนี (2540) กล่าวว่า สิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะมีความรู้สึกตอบโต้ต่อสิ่งที่มา

กระตุ้นหรือตัวกระตุ้น (stimulus) เหล่านั้นเรียกว่า สาเหตุพฤติกรรม และพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเรียกว่า การตอบสนอง (response)

จากความหมายข้างต้น พอจะสรุปความได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลหรือตีความหมายสิ่งเร้าผ่านทางประสาทสัมผัสต่างๆ ที่ได้รับ จากการเห็นภาพ จมูกได้กลิ่น หู ได้ยินเสียง ผิวหนัง สัมผัส ฯลฯ ออกมาเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความหมาย และในการแปลความหมายหรือตีความนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม เกิดเป็นความรู้สึกแล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

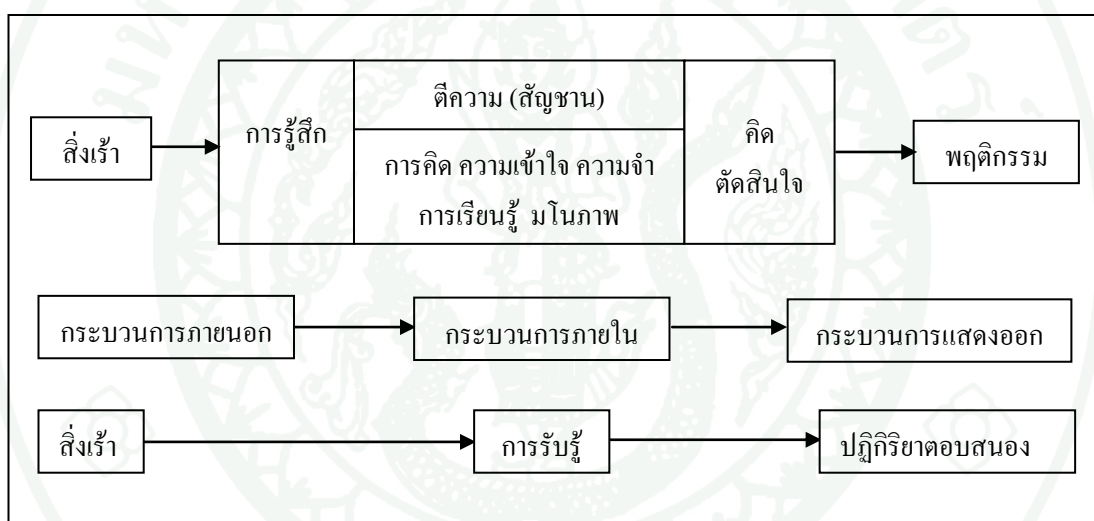
องค์ประกอบของกระบวนการรับรู้

กระบวนการรับรู้แบ่งได้ 5 ประการ (กันยา, 2532) คือ

1. สิ่งเร้าหรือสถานการณ์
2. การบันทึกปรากฏการณ์ เป็นการบันทึกหรือรับทราบความรู้สึกบางอย่างที่รับจากสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ภายนอก โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งในขั้นนี้เป็นการรับรู้ทางสรีระ
3. การตีความหมาย เป็นกระบวนการทางด้านจิตวิทยา ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับรู้สิ่งเร้าที่มากระทบ
4. ข่าวสารย้อนกลับ เป็นปฏิบัติการทางด้านการรับรู้อย่างแท้จริง คือ นอกจากจะตีความสิ่งเร้าที่เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว ยังได้เพิ่มค่านิยมบางอย่างเพื่อให้เกิดความหมายที่ก่อให้เกิดความรู้สึก
5. ปฏิกริยาตอบโต้ คือ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมบางอย่างเกี่ยวกับการรับรู้ คือ เมื่อมีความรู้สึก โดยเพิ่มค่านิยมบางอย่างเข้าไปในผลกระทบจากสิ่งเร้าที่รับรู้อย่างไร มนุษย์มีแนวโน้มที่

จะแสดงออกซึ่งปฏิกิริยาโต้ตอบ หรือ พฤติกรรมภายนอกตามความรู้สึกล้วน

การรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด การรู้สึก (sensing) ความจำ (memory) การเรียนรู้ (learning) การตัดสินใจ (decision making) การแสดงพฤติกรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นอวัยวะรับสัมผัส สิ่งเร้าเหล่านั้นจะถูกเปลี่ยนรูปเป็นกระแสประสาทส่งไปยังระบบประสาท ซึ่งได้แก่ สมอง ทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้รับการแปลความหมายจากสมองจนเกิดเป็นการรับรู้พฤติกรรมการตอบสนอง โดย กันยา (2532) กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนของการรับรู้ด้านพฤติกรรมตาม ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการรับรู้

ที่มา: กันยา (2532)

จำเนียร (2526) กล่าวถึง การเกิดการรับรู้ ประกอบด้วย

1. มีสิ่งเร้าที่จะรับรู้ (stimulation) เช่น รูป รส กลิ่น เสียง

2. ประสาทสัมผัส (sense organs) และความรู้สึกลสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง
3. ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิมเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส เช่น รู้มาก่อนแล้วว่าการยกมือไหว้ คือ การแสดงความเคารพ
4. การแปลความหมายจากสิ่งที่สัมผัส เช่น ขับรถเห็นสัญญาณไฟแดงที่สี่แยก หมายถึง ให้รถหยุด

ชาคริต (2542) กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวบุคคล หลังจากได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลต่างๆ แล้วเกิดการเลือกจัดการให้ความหมายสิ่งเร้า ทั้งภายในและภายนอก โดยมีการตีความหมายหรือแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นๆ ออกมาในรูปความคิด ความรู้ ความเข้าใจหรือการกระทำใด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

สถิต (2529) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ แบ่งออกได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ลักษณะของผู้รับรู้ การที่บุคคลแต่ละบุคคลเลือกรับรู้ได้แตกต่างกันอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้นั้น ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ

1. ด้านกายภาพ เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ต่างกันออกไป รวมถึงประสิทธิภาพของอวัยวะการรับสัมผัสต่าง ๆ เป็นปกติและสัมพันธ์กัน มีผลทำให้การรับรู้และการแปลความถูกต้อง

- 1.1 ด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เช่นกัน เช่น ความจำ ความพร้อม

1.2 สถิติปัญหา การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ตั้งใจ ทักยะ ค่านิยม วัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้เดิม

2. ลักษณะของสิ่งเร้า เช่น สภาพสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ คุณสมบัติของสิ่งเร้า ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก มีผลทำให้คนเราก่อเกิดความสนใจรับรู้ หรือการรับรู้ของคนเรากลายเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ได้แก่ ความใกล้ชิดกันของสิ่งเร้า ความคล้ายคลึงกันของสิ่งเร้า ความต่อเนื่องกันของสิ่งเร้า เป็นต้น

กล่าวได้ว่า การรับรู้เป็นการอธิบายความรู้สึกรู้หรือความหมายของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เนื่องจากเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม และหากพฤติกรรมที่เกิดจากการรับรู้ที่แตกต่างกันก็ย่อมส่งผลต่อสิ่งต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย ทั้งนี้ การรับรู้ปรากฏการณ์แต่ละเรื่องหรือแต่ละสถานการณ์นั้น มีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง และแต่ละปัจจัยจะมีผลต่อการรับรู้ที่ต่างกันออกไป เป็นผลให้การรับรู้แต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน หรือทำให้บุคคลรับรู้ปรากฏการณ์เดียวกันแตกต่างกัน ซึ่งวันชัย (2544) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ที่รับรู้ คือ บรรยากาศหรือบริบทต่างๆ ที่บุคคลรับรู้สถานการณ์ซึ่งองค์ประกอบของสภาพสิ่งแวดล้อมจะมีผลกระทบต่อรับรู้ของบุคคลมาก สถานการณ์ที่บุคคลรับรู้ ได้แก่ เรื่องของเวลา คือ รับรู้เรื่องนั้นในเวลาใด เวลาต่างกัน ความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ก็จะแตกต่างกันตามไปด้วย เช่น เวลาเช้า และเย็น การรับรู้จะต่างกัน

2. สิ่งที่ได้รับ ได้แก่ วัตถุที่เรารับรู้ ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ของบุคคลในการช่วยให้เรารับรู้ได้ดีและถูกต้อง องค์ประกอบของวัตถุที่มีต่อการรับรู้ ได้แก่ ความเข้มข้นของสิ่งที่เรารับรู้ซึ่งบุคคลจะรับรู้สิ่งที่มีความเข้มข้นได้ดีกว่า ความตรงกันข้ามหรือความขัดแย้งกันของสิ่งที่รับรู้หรือสภาพที่ไม่ปกติ ความซ้ำซากจำเจ ความแปลกใหม่และความคุ้นเคย สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทั้งสิ้น

3. ตัวผู้รับรู้ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคลมาก เพราะในกระบวนการรับรู้จะมีการตีความหมายตามสิ่งที่เราได้รับรู้มา ซึ่งการตีความนี้แต่ละคนก็จะตีความที่แตกต่างกัน

ออกไป และทำให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ แรงจูงใจ ประสบการณ์ ความคาดหวัง ความสนใจและผลประโยชน์ของผู้รับรู้เองด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้รับรู้ดังกล่าว จำเนียร (2529) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ อันได้แก่

1) ความต้องการหรือแรงขับ ตัวอย่างเช่น หากนักท่องเที่ยวนั้นมีความต้องการที่จะประกอบกิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ จะพบว่าสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปศึกษาธรรมชาติ เช่น สภาพธรรมชาติที่คงความสมบูรณ์ ความสวยงาม ความโดดเด่นของพรรณไม้ หรือพืชพรรณที่หายาก สิ่งเหล่านี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับความต้องการ และกลายมาเป็นจุดเน้นของการรับรู้ จะเห็นว่าความต้องการหรือแรงขับช่วยให้บุคคลเลือกรับรู้ในเรื่องต่างๆ หรือใส่ใจ ตั้งใจต่อสิ่งเหล่านั้นที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

2) คุณค่าและความสนใจ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกการรับรู้ของบุคคลเพราะบุคคลเอาใจใส่ต่อสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่แวดล้อมตนเอง โดยเกี่ยวพันกับความสนใจที่มีอยู่ และเกิดความต้องการ ความคาดหวังที่จะรับรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะเมื่อสิ่งนั้นเป็นที่สนใจแก่ตนเอง ทั้งนี้ความสนใจดังกล่าว ได้แก่ ความสนใจที่เกิดขึ้นในขณะนั้น (momentary interest) เช่น นักท่องเที่ยวกำลังประกอบกิจกรรมปิกนิก ย่อมสนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มากกว่าสนใจต่อสภาพสิ่งแวดล้อมอื่นๆ หรือความสนใจเดิมที่บุคคลมี (habitual interest) ทำให้บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความสนใจที่มีมาแต่เดิม

3) ประสบการณ์เดิม ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่เคยได้ปรากฏแก่ผู้นั้นมาแล้วในอดีต บุคคลลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลที่มีนิสัยชอบสังคม (extrovert) หมายถึงบุคคลที่ชอบคบหาสมาคมกับผู้อื่น ชอบแสดงตัวและสนใจในสิ่งแวดล้อม กับบุคคลที่ชอบเก็บตัว (introvert) หมายถึงบุคคลที่ไม่ชอบเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น บุคคลทั้งสองย่อมเข้าใจการรับรู้ในลักษณะที่ตรงกันข้ามหรือแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพและลักษณะของสิ่งเร้า เช่น สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมและหากพฤติกรรมที่เกิดจากการรับรู้ที่แตกต่างกันก็ย่อมส่งผลต่อสิ่งต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย

การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง

เสียง หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับการได้ยิน โดยเริ่มจากแหล่งกำเนิดเสียงจนกระทั่งได้ยิน โชติศักดิ์ (2521) ให้ความหมายว่า เสียงเป็นชื่อเฉพาะที่ใช้เรียกความรู้สึกซึ่งสามารถรับรู้ได้ด้วยสมองของมนุษย์โดยผ่านอวัยวะที่ใช้สำหรับการฟัง ฌรงค์ (2525) กล่าวว่า เสียงคือพลังงานที่เกิดความสั่นสะเทือนของอนุภาคอากาศผ่านไปสู่อวัยวะรับเสียง คือ หู Faulkner (1976) กล่าวถึงเสียงในทางสรีรศาสตร์ว่า เสียงคือผลที่เกิดจากความสั่นสะเทือนของความกดดันในอากาศที่ไปกระทบกับผิวหน้าของเยื่อแก้วหู แก้วหูจะทำหน้าที่แปลสัญญาณไฟฟ้าส่งไปยังสมอง สมองก็จะทำหน้าที่แปลความหมายถึงความรู้สึกว่าสิ่งนั้นคือ เสียง โดยแหล่งกำเนิดของเสียง (sources) สามารถแบ่งออกเป็น ดังนี้

1. เสียงจากธรรมชาติ หมายถึง เสียงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น เสียงฝนตก เสียงฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เสียงลมพัด เสียงแผ่นดินไหว เสียงคลื่นกระทบฝั่ง เสียงไม้เสียดสี ฯลฯ
2. เสียงจากสัตว์ ได้แก่ เสียงสุนัขร้องเห่าหอน เสียงไก่ขัน เสียงนกกร้อ ฯลฯ
3. เสียงจากการกระทำของมนุษย์ พิจารณาตามลักษณะของแหล่งกำเนิดเสียง แบ่งออกเป็น แหล่งกำเนิดของเสียงอยู่กับที่ เช่น เสียงที่เกิดขึ้นจากสถานประกอบการ อาคารและสิ่งปลูกสร้าง และแหล่งกำเนิดของเสียงที่เคลื่อนที่ได้ เช่น รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน เป็นต้น

เสียงจากธรรมชาติและเสียงจากสัตว์ มีผลต่อมนุษย์ไม่มากนัก เนื่องจากระดับความหนักเบาของเสียง ช่วงระยะเวลายาวนานเพียงใดกับการสัมผัสเสียง และระยะทางจากแหล่งกำเนิดเสียง

อย่างไรก็ดี สมรรถนะของอวัยวะรับเสียงแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ผลของเสียงที่มีต่อมนุษย์จึงมีความแตกต่างกันแม้ว่าจะระดับเสียงเท่ากัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันจึงกำหนดหน่วยวัดเสียงเป็นเดซิเบล (Decibal, dB) (The Council on Environmental Quality, 1972; Place, (1976)

วิลลิสทรี (2526) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สภาพแวดล้อม” ได้แก่สิ่งต่าง ๆ (things) สถานการณ์หรือลักษณะการณ์ (condition) และอิทธิพล (influences) ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนด การดำรงชีวิตหรือมีความเกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัยอย่างมีคุณภาพของมนุษย์ สภาพแวดล้อมจะมีลักษณะเป็นพลวัต (dynamic) ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามอำนาจของธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์ โดยสภาพแวดล้อมดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. สภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (natural environment) ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ชนิด คือ สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (physical environment) เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ทัศนียภาพ และสภาพสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพหรือชีวภูมิศาสตร์ (bio-geographical environment) เช่น ป่าไม้ สัตว์น้ำ สัตว์ป่า และพืชพรรณธรรมชาติ เป็นต้น
2. สภาพสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (cultural environment) หรือสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนสถาน ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยี และกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้กุลฑาทิพย์ (2526) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมสามารถศึกษาได้อย่างชัดเจน เมื่อแยกออกเป็น การตอบรับ (response) และปฏิกิริยา (reaction) ของมนุษย์ต่อสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งการตอบรับนั้น หมายถึง การรับรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการตอบรับต่อสภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพสิ่งแวดล้อม ลักษณะของสภาพสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการตอบรับ การรับรู้ของบุคคล การประเมินสภาพสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ ความพึงพอใจในสภาพสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากสภาพสิ่งแวดล้อม ปัจจัยในด้านลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพสิ่งแวดล้อมและ

ลักษณะของสภาพสิ่งแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบ ส่วนปัจจัยในด้านการรับรู้ของบุคคล การประเมินสภาพสิ่งแวดล้อม บุคคล ความพึงพอใจและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากสภาพ สิ่งแวดล้อม จะเป็นผลที่ส่งออกมาจากระบบ ดังนั้น การที่บุคคลจะตอบรับสภาพสิ่งแวดล้อมใดๆ นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับมาตรฐานของแต่ละบุคคล ด้วย ส่วนการประเมินผลความพึงพอใจในสภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ต่อสภาพสิ่งแวดล้อมจะเกิดตามมาจากการรับรู้ ซึ่งเป็นการสะท้อนออกมาว่าบุคคลนั้นมีความพึงพอใจในสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่แห่งนั้นหรือไม่

วิลลิสทริ (2535) กล่าวว่า การรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการความสัมพันธ์แบบ สองทาง กล่าวคือ บุคคลย่อมได้รับอิทธิพลจากสภาพสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็มีอิทธิพลต่อการ รับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมของบุคคลอื่น ในการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมบุคคลจะสามารถแยกสิ่งหนึ่ง ออกจากอีกสิ่งหนึ่งได้ เนื่องจากการจัดระเบียบในกระบวนการรับรู้ อย่างไรก็ตาม การรับรู้สภาพ สิ่งแวดล้อมของบุคคลจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งมักมีความเป็นระบบ ประสบการณ์ในอดีต ความใส่ใจ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของพฤติกรรมในปัจจุบันหรืออนาคต และการให้คุณค่า ซึ่งเป็นไปตามประสบการณ์ในอดีต

ในต่างประเทศมีการศึกษาถึงผลของการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงต่อประสบการณ์ นันทนาการของผู้มาเยือนโดยงานวิจัยผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากเครื่องยนต์ของรถ snowmobiles วัดจากระดับเสียงของเครื่องยนต์ บริเวณ น้ำพุร้อน Old Faithful พบว่า สามารถได้ยินเสียงของ เครื่องยนต์มากถึงร้อยละ 70 ของวัน ซึ่งมีผลต่อประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนเป็นอย่างมาก (Burson,2006) สำหรับในประเทศไทยได้มีการศึกษาเบื้องต้นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สภาพ สิ่งแวดล้อมด้านเสียงภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จากการเก็บข้อมูลสอบถามผู้มาเยือนอุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 200 ชุด พบว่า การรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนขณะ ประกอบกิจกรรมภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เสียงที่ผู้มาเยือนได้ยินนั้นมีผลต่อความรู้สึกทั้งใน ทางบวกและลบซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพประสบการณ์ของผู้มาเยือน (สุกัญญา,2549)

สรุปได้ว่า การรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียง เป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อลักษณะ สภาพสิ่งแวดล้อมของเสียงต่างๆที่ทำให้เกิดการตอบรับ การรับรู้ของบุคคล การประเมินสภาพ สิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากสภาพสิ่งแวดล้อม ปัจจัยในด้านลักษณะ ของบุคคลผู้ตอบรับสภาพสิ่งแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบของการรับรู้ของแต่ละบุคคล

พื้นที่ศึกษา: อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประวัติความเป็นมา

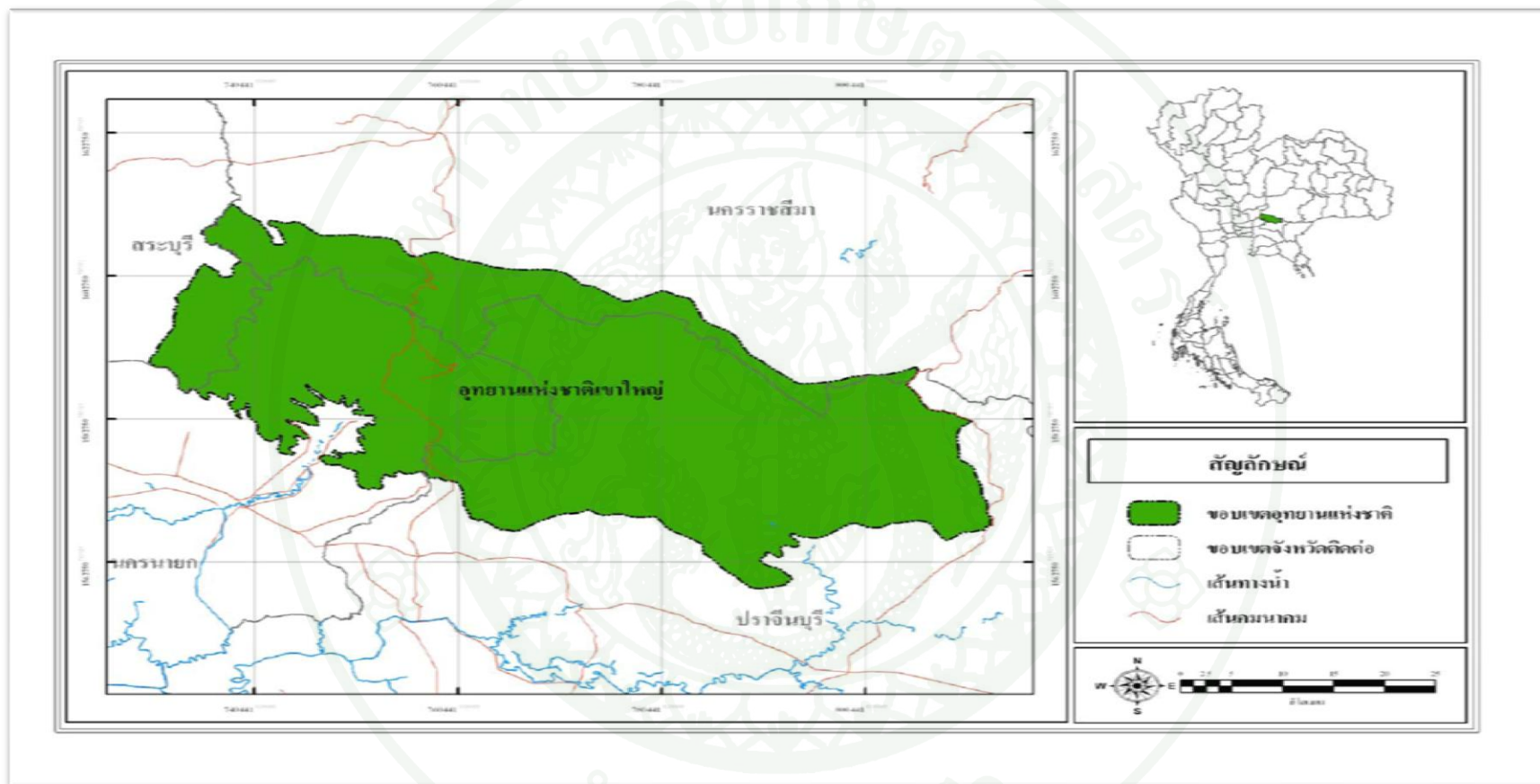
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีอาณาเขตครอบคลุม 11 อำเภอของ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย ภูเขาน้อยใหญ่ สลับซับซ้อนหลายลูก เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำ นครนายก แม่น้ำมูล อุดม สมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด เช่น กวาง เก้ง กระตัง เลือ่ ตลอดจนมีลักษณะทาง ธรรมชาติที่สวยงาม มีเนื้อที่ 2,168.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,396.96 ไร่ ในพ.ศ. 2502 ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รวมถึง กระทรวงมหาดไทยร่วมมือและประสานงานเพื่อจัดตั้งระบบอุทยานแห่งชาติขึ้นในประเทศไทย และหลังจากที่ Dr.G.C. Ruhle ผู้เชี่ยวชาญด้านอุทยานแห่งชาติของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ได้เสนอแนะต่อรัฐบาลไทยในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ หลังจากนั้นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรก ของประเทศไทยเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไม่เพียงแต่เป็นที่รู้จักกัน อย่างกว้างขวางสำหรับชาวไทยเท่านั้น ยังเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า เป็นอุทยาน แห่งชาติที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะการเดินทางที่ง่ายมีสิ่ง อำนวยความสะดวกพร้อมและอุดมไปด้วยพืชพรรณและสัตว์ป่านานาชนิด นอกจากนี้เขาใหญ่ยัง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญต่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการใช้สอยของชุมชนรอบเขา ใหญ่ ด้วยความสำคัญดังกล่าว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงได้รับการยกย่องและได้รับการพิจารณา

จัดตั้งให้เป็นอุทยานมรดกของกลุ่มอาเซียน (ASEAN Heritage Park and Reserves) (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2544)

ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาพนมดงรัก มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา สระบุรี รวมพื้นที่ 2,168 ตารางกิโลเมตรและมีพื้นที่วงรอบตามแนวเขตอุทยานแห่งชาติระยะทางประมาณ 400 กิโลเมตร มีหมู่บ้านรอบแนวเขตประมาณ 114 หมู่บ้าน 28 ตำบล 11 อำเภอ 4 จังหวัด มีอาณาเขตติดต่อพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอำเภออำเภopakช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดกับเขตอำเภอประจันตคามและอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ติดกับเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมือง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตอำเภอนาดี และอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ที่ตั้งและอาณาเขตของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ที่ตั้งและอาณาเขตของบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ที่มา: ส่วนอุทยานแห่งชาติ (2544)

การเดินทางและการเข้าถึง

การเดินทางเข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นั้นว่าสะดวกมากพอสมควร เนื่องจากมีระบบการคมนาคมอย่างดี นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้เส้นทาง ได้ดังนี้

1. โดยรถยนต์ส่วนตัว จากกรุงเทพฯ เส้นทางถนนสายหลักที่เข้าสู่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มี 2 เส้นทางคือ ทางหลวงหมายเลข 2090 (ปากช่อง- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่) และเส้นทางหลวงหมายเลข 3077 (เนินหอม-อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่)

2. โดยรถโดยสารประจำทาง สามารถเลือกได้ 2 เส้นทางดังนี้

2.1 รถโดยสารประจำทางเส้นทางที่ 1: รถโดยสารประจำทางกรุงเทพฯ-นครราชสีมา ให้ลงที่ทางแยกเข้าอำเภอปากช่อง ขึ้นรถสองแถวประจำทางต่อเข้าด่านเก็บค่าธรรมเนียมอุทยานแห่งชาติ ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร จากนั้นขึ้นรถต่อไปยังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2.2 รถโดยสารประจำทางเส้นทางที่ 2: รถโดยสารประจำทางกรุงเทพฯ-ปราจีนบุรี ลงที่แยกวงเวียนศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (แยกเข้าจังหวัดปราจีนบุรี) จากนั้นขึ้นรถต่อไปยังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

3. โดยรถไฟ ขึ้นรถไฟที่กรุงเทพฯ สายตะวันออกเฉียงเหนือ ลงที่สถานีอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แล้วต่อรถสองแถวที่ตลาดอำเภอปากช่อง – อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลงที่ด่านเก็บค่าธรรมเนียมอุทยานฯ จากนั้น ขึ้นรถต่อขึ้นไปทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้, 2544)

ลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรชีวภาพ

1. สภาพภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเทือกเขาพนมดงรักอันเป็นต้นน้ำลำตะคอง ไหลลงไปทางทิศตะวันออกและหักขึ้นไปทางทิศเหนือ แล้วเปลี่ยนทิศทางไปทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ ออกนอกอุทยานฯ ที่น้ำตกนางรองและศาลิกา สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนมีระดับความสูงแตกต่างกัน เทือกเขาแห่งนี้ ประกอบด้วยภูเขาที่สำคัญ 5 ลูก ด้วยกัน คือ เขาแหลม (1,326 เมตร) เขากำแพง (875 เมตร) อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เขา เขียว (1,292 เมตร) และเขาร่มซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความสูงถึง 1,351 เมตรจากระดับน้ำทะเล อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และเขาสามยอด (1,142 เมตร) อยู่ทาง ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ สำหรับพื้นที่ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกนั้นพื้นที่ค่อยๆ ลาดลงไปสู่ ทางหลวงแผ่นดินสายสระบุรี-นครราชสีมา (ถนนมิตรภาพ) และทางหลวงแผ่นดินสาย นครราชสีมา-กบินทร์บุรี ตามลำดับ ส่วนทางทิศใต้และตะวันตกนั้นเป็นที่สูงชันจนถึงเป็นที่ เกษตรกรรมตามเชิงเขา

2. สภาพภูมิอากาศ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีวัดได้ 2,270 มิลลิเมตร ณ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ พื้นที่ที่ได้รับปริมาณน้ำฝนมากที่สุด คือบริเวณลุ่มน้ำนครนายกฝั่งตะวันออก (คลองท่าด่าน) ซึ่งอยู่ ทางทิศใต้ของเขายเขียวและเขาร่ม โดยวัดปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 3,000 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนบริเวณที่รับ น้ำฝนน้อยที่สุด คือบริเวณตอนล่างสุดของทิศตะวันตกเฉียงใต้ โดยมีฝนตกเฉลี่ยต่อปี ประมาณ 1,600 มิลลิเมตรหรือน้อยกว่า โดยปกติฝนจะตกมากที่สุดระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึง เดือนตุลาคม สามารถวัดน้ำฝน ณ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,917 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดคือระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม โดยมี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเดือนละ 15 มิลลิเมตรเท่านั้น ทั้งนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี

ประมาณ 23 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดอยู่ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมประมาณ 28 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณ 86 เปอร์เซ็นต์

3. ลักษณะทางธรณีวิทยาและดิน

หินหรือโครงสร้างทางธรณีของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นผลมาจากวัฏจักรของการทับถมของตะกอน การยกตัวของเปลือกโลก และการกร่อนของดินและหิน สลับกับการระเบิดของภูเขาไฟในยุคพาเลโอโซอิก (Palaeozoic) หรือประมาณ 300-400 ล้านปีมาแล้ว ส่วนทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของราบสูงโคราช เกิดจากการยกตัวและการระเบิดของภูเขาไฟ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดเทือกเขาเพชรบูรณ์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเทือกเขาพนมดงรักทางด้านทิศใต้ ทอดตัวเป็นแนวยาวตามแนวชายแดนลาว กัมพูชา ไทย จนถึงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หินที่พบส่วนใหญ่เป็นหินทรายกลุ่มโคราช นอกจากนี้ยังพบหินปูนชุดราชบุรีด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ หินตะกอนซึ่งเกิดจากการทับถมอยู่ทางทิศตะวันตกและทิศใต้ และหินดินดานกับหินทรายทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้

4. ลักษณะอุทกวิทยา

ลักษณะภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งกำเนิดของกลุ่มน้ำที่สำคัญหล่อเลี้ยง พื้นที่ทางการเกษตรและการอุตสาหกรรมในภูมิภาคถึง 4 กลุ่มน้ำหลักด้วยกัน ดังนี้

4.1 กลุ่มน้ำปราจีนบุรี มีพื้นที่มากที่สุด ถึง 739,878.6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.58 ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของห้วยสำคัญๆ ที่ไหลออกจากเขาใหญ่ เช่น ลำพระยาธาร คลองหนองแก้ว ไสน้อยและไสใหญ่ ที่อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี แล้วไหลไปบรรจบแม่น้ำนครนายกเป็นแม่น้ำบางปะกงที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปริมาณน้ำทั้งหมดที่เขาใหญ่ระบายน้ำให้แก่กลุ่มน้ำนี้มากกว่า 790 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนขนาด 1,122 ตารางกิโลเมตร

4.2 กลุ่มน้ำบางปะกง มีพื้นที่ 383,694.3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.31 ประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อย 1 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำนครนายก อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอุทยานฯ ในเขตจังหวัดนครนายก เกิดจากการรวมตัวกันของลำห้วยสำคัญๆ หลายสาย เช่น สาลิกา นางรอง ลำกระตึก ท่าด่าน และสม พงใหญ่ ไหลผ่านกลางเมืองนครนายกไปบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี เป็นแม่น้ำบางปะกงที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา พื้นที่เขาใหญ่ให้ปริมาณน้ำแก่ลุ่มน้ำนครนายก ประมาณ 813 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 66 ตารางกิโลเมตร

4.3 ลุ่มน้ำมูล มีพื้นที่ 200,027.8 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.76 ประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อย 1 ลุ่ม น้ำ คือ ลุ่มน้ำลำพระเพลิงอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่เขาใหญ่ โดยมีห้วยลำพระเพลิง เป็นลำน้ำสายหลักเนื่องจากสภาพภูมิประเทศคล้ายคลึงกับลุ่มน้ำลำตะคอง และสภาพป่าถูกบุกรุก ทำลายไปมาก น้ำที่ได้รับจากลุ่มน้ำจึงมีปริมาณที่ต่ำมาก คือ ประมาณ 19 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เมื่อเทียบกับลุ่มน้ำอื่นๆ ในพื้นที่เขาใหญ่ พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 114 ตร.กม.

4.4 ลุ่มน้ำป่าสัก มีพื้นที่น้อยที่สุด คือ 31,868.09 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.35 ประกอบด้วย ลุ่มน้ำย่อย 1 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำลำตะคอง อยู่ทางตอนเหนือของอุทยานฯ ห้วยที่สำคัญคือ ลำตะคอง ลำน้ำนี้จะไหลลงสู่แม่น้ำมูล เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำลำตะคองได้รับปริมาณน้ำฝน น้อยการคายระเหยค่อนข้างสูงและพื้นที่รับน้ำมีไม่มากเมื่อเทียบกับลุ่มน้ำด้านทิศใต้ของอุทยานฯ น้ำที่ลุ่มน้ำนี้ไหลลงสู่ตอนล่างที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จึงมีปริมาณค่อนข้างต่ำ คือ ประมาณ 104 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 201 ตารางกิโลเมตร (แผนการ จัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2544)

5. ทรัพยากรป่าไม้

จากการรวบรวมข้อมูลทรัพยากรจากส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ (2543) พบว่าสภาพ ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แบ่งออกเป็น ป่าเบญจพรรณแล้ง ป่าดงดิบแล้ง ป่าดงดิบชื้น ป่า ดิบเขา หุบหญ้า และป่ารุ่นสอง (อยู่ระหว่างการทดแทน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ป่าเบญจพรรณแล้ง (mixed deciduous forest) ลักษณะของป่าชนิดนี้อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ ซึ่งมีระดับความสูงระหว่าง 400-600 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประกอบด้วยไม้ยืนต้นประเภทผลัดใบ เช่น มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* (Kurz.) Craib) ประดู่ป่า (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz.) ขว้าว (*Adina cordifolia* (Roxb.) Ridsdale) ตะแบกแดง (*Lagerstroemia calyculata* Kurz.) ตะเคียนหนู (*Annogeisus acuminata* Wall. Var. lanceolata Clark.) แดง (*Xylocarpus xylocarpa* (Roxb.) Taub. var. *Kerrii*) นนทรี (*Peltophorum inermae* (Roxb.) Naves ex Villar.) ช่อ (*Gmelina arborea* Roxb.) สมอพิเภก (*Terminalia bellerica* (Gaertn.) Roxb.) ตะคร้ำ (*Garuga pinnata* Roxb.) เป็นต้น พืชชั้นล่างมีไม้ไผ่ป่า (*Bambusa arundinacea* Willd.) และหญ้าต่างๆ ตามพื้นป่าจะมีหินปูนผุดขึ้นอยู่ทั่วไป รวมทั้งกล้วยไม้ด้วย ในฤดูแล้งป่าชนิดนี้จะมีไฟลุกไหม้ตามเสมอ จะสังเกตได้จากมีไฟป่าเป็นจำนวนมากตามที่ลาดเขาและกล้วยป่าขึ้นหนาแน่นตามหุบเขา

5.2 ป่าดงดิบแล้ง (dry evergreen forest) ลักษณะป่าชนิดนี้อยู่ทางทิศตะวันออก ซึ่งเป็นที่ราบลูกเนินในระดับความสูง 200-300 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ไม้ชั้นบน ได้แก่ ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb. Ex G.Don) เคี่ยมกะนอง (*Shorea henryana* Pierre) ตะเคียนทอง (*Hopea odorata* Roxb.) ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea* Laness.) ตะแบกใหญ่ (*Lagerstroemia calyculata* Kurz.) สมพง (*Tetrameles nudiflora* R.Br.) สอกลิ่ง (*Logerstroemia duperreanum* Pierre) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* (Kurz.) Craib) ปออีเก้ง (*Pterocymbium javanicum* R.Br.) ซาก (*Erythrophleum succirubrum* Gagnep.) เป็นต้น ไม้ยืนต้นชั้นรองมีกระเบาหลัก หลวงข้าวาย และกัณลิน เป็นต้น พืชจำพวกปาล์ม (*Palmae*) พืชชั้นล่างประกอบด้วยพืชจำพวกมะพร้าว จิงข่า (*Zingiberaceae*) กล้วยป่า และเตย เป็นต้น

5.3 ป่าดงดิบชื้น (moist evergreen forest) ลักษณะป่าชนิดนี้เป็นป่าที่อยู่ในระดับความสูง 400-1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง จะมีชนิดไม้คล้ายคลึงกับป่าดงดิบแล้ง เพียงแต่ว่าไม้วงศ์ยาง (*Dipterocarpaceae*) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ยางกล่อง (*Dipterocarpus dyeri* Pierre ex Laness.) ยางขน (*Dipterocarpus baudii* Korth.) ยางเสียน (*D. gracilis* Bl.) และ กระบาก (*Anisoptera costata* Korth.) โดยเฉพาะพื้นที่ถูกรบกวนจะพบชมพูป่าและกระทุ่มน้ำขึ้นอยู่

ทั่วไป พรรณไม้ผลัดใบ เช่น ปออีแก้ง สมพง และขี้ขาว แทบจะไม่พบเลย บริเวณริมลำธารมักจะมี ไม้ลำใหญ่ๆ คือ ไม้ลำมะลอก (*Bambusa longispiculata* Gamble.) ขึ้นอยู่เป็นกลุ่ม ป่าดิบชื้นบนที่สูงขึ้นไปจะมียางปาย (*D. costatus* Gaertn. f.) จำปีป่า (*Magnolia baillonii* Pierre.) และตะไคร้ (*Schima wallichii* Korth.) เป็นต้น

5.4 ป่าดิบเขา (hill evergreen forest) ป่าชนิดนี้เกิดอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศเย็นบนภูเขาสูง โดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตรขึ้นไป พบที่บริเวณเขาเขียว บริเวณตอนกลางของพื้นที่อุทยานฯ สภาพป่าแตกต่างไปจากป่าดงดิบชื้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีไม้วงศ์ยางขึ้นอยู่เลย พรรณไม้ที่สำคัญเป็นพวก *Gymnosperm* โดยพรรณไม้ที่พบเป็นไม้เนื้ออ่อน เช่น พญาไม้ (*Podocarpus aneriifolius*) ขุนไม้ (*Nageia wallichiana* (C. Presl) Kuntze.) และไม้กุ่มชนิดต่างๆ ที่พบขึ้นในป่าดงดิบชื้น นอกจากกุ่มน้ำ (*Lithocarpus annamensis* A. Camus) และกุ่มดำ (*Quercus myrsinifolia* Bume.) ตามสันเขาสูงจะพบต้นกำลังเสือโคร่ง (*Betula alnoides* Ham.) ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ไม้ชั้นรองของป่าดิบเขา ประกอบด้วย เก็ดสำน (*Olea maritime*) ส้มแปะ (*Vaccinium sprengelt* (D. Don)) แกนหมอ (*Toxicodendron succedanea* Mold.) เพลาจิ้งห้น (*Adina polycephala*) และหว้า (*Syzygium cumini* (L.) Skeels.) พืชชั้นล่างเป็นพวกไม้พุ่มชนิดต่างๆ เช่น กาลังกาสาตัวผู้ (*Ardisia eglandulosa*) นอกจากนี้ยังมีกุศและกล้วยไม้ดินหลายชนิดตามลำต้น และตามกิ่งก้านของต้นไม้ป่าดิบเขาจะถูกปกคลุมด้วยพืชกาฝากชนิดต่างๆ จำพวกกล้วยไม้ และตะไคร้น้ำ

5.5 พุ่มหญ้าและป่ารุ่นที่สอง (grassland and secondary forest) ลักษณะป่าชนิดนี้เป็นผลเสียเนื่องจากการทำไร่เลื่อนลอยในอดีต ก่อนมีการจัดตั้งป่าเขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติได้มีราษฎรอาศัยอยู่และได้แผ้วถางป่าทำไร่ เมื่อมีการอพยพราษฎรลงไปสู่ที่ราบ บริเวณไร้งดกล้าถูกปล่อยทิ้ง ต่อมาไม้สภาพเป็นพุ่มหญ้าคา (*Imperata cylindrical* Beauv.) เลียส่วนใหญ่ บางแห่งมีหญ้า พง (*Neyraudia reynaudiana* (Kunth) H. Keng ex Hitchc. syn.) และ เล้า (*Saccharum spontaneum* L.) และยังมีกุศชนิดต่างๆ ขึ้นปะปนอยู่ด้วย เช่น โชนผี (*Cheilanthes tenuifolia*) กูดอดแดง (*Salaginella* spp.) และกุศตีนกวาง (*Helmintrostachys zeylarica* (L.) Hook.) เป็นต้น

6. ทรัพยากรสัตว์ป่า

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นหนึ่งในจำนวนพื้นที่เพียงไม่กี่แห่งของประเทศที่มีพื้นที่ป่าผืนใหญ่ มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับมีลักษณะทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เหมาะสม ทำให้มีความหลากหลายของระบบนิเวศ ทำให้มีสัตว์ป่าชุกชุมและหลากหลายชนิด เนื่องจากประกอบด้วยถิ่นที่อยู่ แหล่งน้ำ และแหล่งอาหารที่เหมาะสมกับสัตว์ป่าเกือบทุกชนิด ทำให้พบสัตว์ป่าหลากหลายประเภท คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีหลายชนิด ได้แก่ สัตว์กินเนื้อ 16 ชนิด ช้างป่า 1 ชนิด สัตว์กีบ 7 ชนิด สัตว์กินแมลง 3 ชนิด สัตว์จำพวกลิง 5 ชนิด กระต่ายป่า 1 ชนิด สัตว์จำพวกใช้ฟันแทะ 6 ชนิด และพวกค้างคาวไม่น้อยกว่า 25 ชนิด สัตว์จำพวกนกมีไม่น้อยกว่า 340 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ประมาณ 70 ชนิด สัตว์ป่าที่พบได้โดยทั่วไป ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เช่น ช้างป่า (*Elephas maximus*) เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) กระทิง (*Bos gaurus*) เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) หมูป่า (*Sus scrofa*) หมาหริ่ง (*Melogale personata*) หมาไม้ (*Martes flavigula*) หมาไน (*Cuon alpinus*) ชะมด (*Viverra sp.*) อีเห็น (*Paguma sp.*) ลิงกัง (*Macaca nemestica*) ชะนีมือขาว (*Hylobates lar*) พญากระรอกดำ (*Ratufa bicolor*) กระต่ายป่า (*Lepus peguensis*) เป็นต้น (ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้, 2544)

7. ทรัพยากรท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวภายในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ดังนี้

น้ำตกนางรองและน้ำตกศาลิกา เป็นน้ำตกขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ จังหวัดนครนายก มีชื่อเสียงมาช้านานก่อนการจัดตั้งอุทยานฯ เดินทางแยกจากถนนสุวรรณศรเข้าไปประมาณ 20 กิโลเมตร

น้ำตกกองแก้ว เป็นน้ำตกเดี่ยวๆ ขนาดเล็กๆ น้ำตกแห่งนี้อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 100 เมตร

น้ำตกผากล้วยไม้ เป็นน้ำตกขนาดกลางที่อยู่ในห้วยลำตะคอง มีความสูงประมาณ 10 เมตร

น้ำตกเหวสุวัต เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงมาก ตั้งอยู่สุดถนนชนระรัทธ์หรือจะเดินเท้าต่อจาก น้ำตกผากล้วยไม้ไปก็ได้ ประมาณ 3 กิโลเมตร น้ำตกมีลักษณะเป็นสายน้ำตกลงมาจากหน้าผาสูง ประมาณ 20 เมตรเศษ เป็นน้ำตกที่เกิดจากห้วยลำตะคอง บริเวณด้านล่างของน้ำตกเป็นแอ่งน้ำและ ลำธารเหมาะที่จะลงเล่นน้ำ แต่สำหรับฤดูฝนน้ำจะมากและไหลแรง

น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่และสูงที่สุด อยู่ทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีทั้งหมด 3 ชั้น ชั้นแรกสูงประมาณ 60 เมตร เมื่อน้ำไหลผ่านหน้าผาชั้นนี้จะพุ่งไหลลงสู่หน้าผา ชั้นที่ 2 และ 3 ที่อยู่ถัดลงไปใกล้ๆ กันในลักษณะการไหลตก 90 องศา รวมความสูงไม่ต่ำกว่า 150 เมตร เป็นสายน้ำที่ไหลทะลักไปสู่หุบเหวเบื้องล่าง ในฤดูฝนน้ำจะไหลแรงมากจนน่ากลัว น้ำตก แห่งนี้ถือเป็นสุสานช้างป่าหลายเชือกที่พลัดตกลงไป ตั้งอยู่บริเวณเส้นทางเขาใหญ่-ปราจีนบุรี

นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังมีน้ำตกน้อยใหญ่อีกมากมายให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม ได้แก่ น้ำตกไม้ปล้อง น้ำตกวังเหว น้ำตกตะคร้อ น้ำตกสลัดได น้ำตกส้มป่อย น้ำตกธารทิพย์ น้ำตกแก่งกฤษณา น้ำตกเหวจักจั่น น้ำตกเหวอีอ้า น้ำตกผาไทรคู่ น้ำตกผากระชาย น้ำตกเหวไทร น้ำตกเหวประทุน น้ำตกวังมะนาว น้ำตกตาตาดำ น้ำตกตาตาดองและกลุ่มน้ำตกผาตะแบก เป็นต้น

จุดชมวิวกม.30 ถนนชนระรัทธ์ สามารถชมทิวทัศน์ด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้เป็นบริเวณกว้างและสวยงาม

จุดชมวิวกม.9 ถนนขึ้นเขาเขียว สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของป่าเขาทางด้านทิศเหนือได้เป็นอย่างดี

จุดชมวิวกม.20 ถนนปราจีนบุรี-เขาใหญ่ เป็นจุดที่สามารถชมทิวทัศน์ด้านจังหวัด
ปราจีนบุรีได้

หอดูสัตว์ เป็นสถานที่ที่จัดทำขึ้นสำหรับการชมดูสัตว์ป่า นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปใช้
ประโยชน์ได้ตั้งแต่เวลา 06.00-18.00 น. จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

1. หอดูสัตว์หนองผักชี อยู่บริเวณหนองผักชี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่ารอบๆ หนองน้ำ
เป็นทุ่งหญ้ากว้างใหญ่มีโปงสัตว์ ปากทางเข้าไปอยู่บริเวณ กม.30-36 ถนนพระราชฯ เดินเท้าเข้า
ไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร

2. หอดูสัตว์มอสิงโต อยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำมอสิงโตรอบๆ มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าโล่งๆ ที่
เหมาะสำหรับการชมดูสัตว์ป่าที่มากินดินโป่ง ซึ่งเป็นดินที่มีแร่ธาตุสำคัญของสัตว์กินพืช อยู่ห่าง
จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 500 เมตร (แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่,2544)

เขตการจัดการ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้มีการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ออกเป็น 6 เขต โดยยึด
สภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์เป็นเกณฑ์ (ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้,2529)

1. เขตบริการ (intensive use zone) เขตบริการนี้รวมบริเวณที่มีสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกต่างๆ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งประเภทไปเช้าเย็นกลับและพักค้างแรมในพื้นที่
ลักษณะเด่นของเขตบริการคือ สิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานฯ บ้านพัก ศูนย์บริการ
นักท่องเที่ยว ที่จอดรถ ร้านอาหาร และสิ่งประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นในการบริหารและบริการแก่นัก
ท่องเที่ยว เนื้อที่ของเขตนี้มีประมาณ 39 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณร้อยละ 1.8 ของพื้นที่
อุทยานฯ

2. เขตท่องเที่ยวและนันทนาการ (outdoor recreation zone) เป็นบริเวณที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณสองข้างถนนสายหลักซึ่งมีจุดเด่นและสิ่งที่น่าสนใจตามธรรมชาติ อยู่ห่างจากขอบถนนประมาณหนึ่งกิโลเมตร ทั้งนี้รวมไปถึงน้ำตกที่สำคัญ เช่น น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก และลำธารต่างๆ ตลอดจนบริเวณสถานที่กางเต็นท์ เขตนี้มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 260 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 12 ของพื้นที่อุทยานฯ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกจะอนุญาตให้มีได้ก็ต่อเมื่อจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น

3. เขตหวงห้าม (strict nature reserve zone) ครอบคลุมพื้นที่ที่สภาพธรรมชาติมีความเปราะบางหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญทางสิ่งแวดล้อม หากได้รับความกระทบกระเทือนจากกิจกรรมของมนุษย์ ระบบนิเวศจะสูญเสียความสมดุลไปและยากที่จะกลับคืนสู่สภาพปกติได้ พื้นที่หวงห้ามที่สำคัญ ได้แก่ หนองจิง หนองผักชี โป่งสัตว์ต่างๆ หุบเขาบางแห่ง และสังคมพืชชนิดพิเศษบริเวณเขาเขียว คิดเป็นเนื้อที่รวมประมาณ 45 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 2.1 ของพื้นที่อุทยานฯ เขตหวงห้ามนี้ไม่เปิดให้มีการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ยกเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากทางอุทยานฯ

4. เขตการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ (special use zone) เป็นพื้นที่บริเวณที่ส่วนราชการอื่นและรัฐวิสาหกิจเข้าไปใช้ประโยชน์ตามข้อตกลงพิเศษ ได้แก่ สถานีเรดาร์เขาเขียว พัสตุทางหลวงของกรมทางหลวง ด้านตรวจทางหลวงของกรมตำรวจ และสถานีสื่อสารของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 1.2 ของพื้นที่อุทยานฯ

5. เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (recovery zone) เป็นพื้นที่อุทยานฯ บริเวณที่ถูกราษฎรบุกรุก โคนและทำลายป่าไม้ ตั้งแต่มีการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นต้นมา ส่วนใหญ่อยู่บริเวณขอบเขตของอุทยานฯ ด้านใน ยกเว้นหุบเขาเก่า ซึ่งต้องการคงไว้ให้เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่า คิดเป็นเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 92 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 4.3 ของพื้นที่อุทยานฯ

6. เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone) เป็นพื้นที่ส่วนที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ และมีลักษณะแตกต่างไปจากเขตอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด คือมีลักษณะเป็นธรรมชาติ ขาดการพัฒนาใดๆ

เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ให้ความรู้สึกเป็นอิสระแก่ผู้มาเยือน มีความงดงามและมีคุณค่าทางการศึกษาเขตนี้มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 1,707 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 78.6 ของพื้นที่อุทยานฯ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและการประกอบกิจกรรมนันทนาการพอสมควร (มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2544) ดังนี้

1. บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก เช่น

1.1 บ้านพัก (มีเครื่องนอน) ได้แก่ บ้านชัยพฤกษ์ 1 รองรับนักท่องเที่ยวได้ 24 คน บ้านกองแก้ว 1,5 และ 6 รองรับนักท่องเที่ยวได้หลังละ 12 คน บ้านกลางไพร รองรับนักท่องเที่ยวได้ 14 คน บ้านทิวทัศน์ 1,2 และ 3 รองรับนักท่องเที่ยวได้หลังละ 6 คน บ้านอรพิน 2 และ 3 รองรับนักท่องเที่ยวได้ 8 คน ราคาห้องพักจะแตกต่างกันไปและอาจเปลี่ยนแปลงได้ ควรมีการสอบถามก่อนการสำรองที่พัก

1.2 ค่ายพัก (ไม่มีเครื่องนอน) เป็นส่วนของที่พักที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแบบประหยัดหรือเป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ต้องนำเครื่องนอนมาเอง

1.3 สถานที่กางเต็นท์ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีให้บริการ 2 จุดคือ ลานกางเต็นท์ผากล้วยไม้ และลานกางเต็นท์ลำตะคอง ทางอุทยานมีการบริการและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ เช่น อุปกรณ์เครื่องนอน เตาแบบใช้ถ่านและอุปกรณ์ประกอบอาหารให้เช่า บริเวณล้างอุปกรณ์ทำอาหาร ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ เป็นต้น

2. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ตั้งอยู่บริเวณ กม.39 ถนนธนะรัชต์ ริมห้วยลำตะคอง ภายในศูนย์บริการฯ มีนิทรรศการวิชาการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ป่าเขาใหญ่ มีห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรมบรรยาย ฉายสไลด์มัลติวิชชั่น นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลแหล่ง

ห้องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

3. หอดูสัตว์ มีอยู่ 3 แห่ง คือบริเวณหนองผกชี มอสิงโต และหนองจิง ปัจจุบันหอดูสัตว์ หนองจิง ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะเป็นเขตหวงห้ามยกเว้นกรณีที่ได้รับการอนุญาตเป็นพิเศษเพื่อการศึกษาวิจัย

4. ร้านอาหาร -ร้านกาแฟ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีร้านอาหารและร้านกาแฟเครื่องดื่มได้แก่ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ซึ่งเป็นจุดใหญ่ บริเวณสถานที่กางเต็นท์ผากล้วยไม้ บริเวณสถานที่กางเต็นท์ลำตะคอง บริเวณน้ำตกเหวสุวัต และบริเวณน้ำตกเหวนรก

5. การบริการเกี่ยวกับรถ อุทยานแห่งชาติมีรถจักรยานให้เช่า นอกจากนี้ยังมีการบริการรถสองล้อที่สามารถติดต่อสำรองรถสองล้อได้ที่ทำการอุทยานฯเป็นการล่วงหน้า ภายในเวลา 18.00 น. ของวันที่จะสองล้อ โดยทางอุทยานฯ จะจัดรถและวิทยากรนำชม และไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวสองล้อด้วยตนเองโดยเด็ดขาด

6. การบริการให้เช่าจักรยาน นักท่องเที่ยวสามารถเช่าจักรยานชมธรรมชาติตามช่องทางจักรยานตามถนน ระหว่างศูนย์ฝึกอบรมการป่าไม้เขาใหญ่ถึงผากล้วยไม้ และจากสามแยกมอสิงโตถึงสนามกอล์ฟเดิม โดยนำจักรยานมาเองหรือติดต่อเช่าได้ที่ฝ่ายบ้านพักและบริการใกล้ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

7. บริการเจ้าหน้าที่นำทาง สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยใช้เส้นทางเดินป่าระยะสั้นที่มีอยู่ 13 เส้นทางใช้เวลาเดินตั้งแต่ 1-5 ชั่วโมง ผู้ไม่คุ้นเคยควรมีเจ้าหน้าที่นำทาง ซึ่งสามารถขอรายละเอียดได้ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

8. สาธารณูปโภค มีถนนระบบสองทาง เชื่อมโยงจากเขตบริการไปยังจุดท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงมีไฟฟ้าตลอด 24 ชั่วโมง

9. สิ่งที่น่าจะมีความสะดวกอื่นๆ เช่น ด้านตรวจ-เก็บค่าธรรมเนียมทั้ง 2 แห่ง ห้องน้ำ-ห้องสุขา ป้ายและสัญลักษณ์แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่ง เส้นทาง และแหล่งท่องเที่ยวป้ายเตือน หรือข้อปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว ถึงขยะ ลานจอดรถ เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวข้อง

มัลลิกา (2542) ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง พบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวม้ง มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกทุกกรณี นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งแตกต่างกัน แต่ผู้ที่มิใช่เพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งไม่แตกต่างกัน

คาราพร (2545) ศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมและปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รับรู้ว่าจะเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาก ในขณะที่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รับรู้ว่าจะเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน ส่วนของนักท่องเที่ยว พบว่า ตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การพักค้าง การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิลำเนาและความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กรณีพฤติกรรมที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม รายได้ และความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว สำหรับการรับรู้

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

พิมพ์ลภัส (2545) ศึกษาผลกระทบทางจิตวิทยา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบทางจิตวิทยาของแหล่งนันทนาการประเภทน้ำตก พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวในส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่พบจริงในแหล่งนันทนาการมากกว่าที่คาดหวัง ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรมนั้นไม่เป็นปัญหาสำหรับตนเองแต่อย่างใด และ ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม ในการวัดระดับผลกระทบทางจิตวิทยา พิจารณาจากตัวชี้วัด 5 ตัว คือ ความรู้สึกแออัด ความรู้สึกต่อสภาพสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการ ความพึงพอใจโดยรวม และความต้องการย้ายแหล่งนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้สึกแออัด สภาพแวดล้อมของแหล่งนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการ ความพึงพอใจโดยรวม และความต้องการย้ายแหล่งนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง

ปิยะรัตน์ (2546) วิเคราะห์ประสบการณ์ที่ปรารถนา และความชอบของนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดกลุ่มชั้นโอกาสทางนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานประสบการณ์ที่ปรารถนา และความชอบของนักท่องเที่ยวจากพื้นที่ที่มีการกำหนดกลุ่มชั้นโอกาสทางนันทนาการไว้แล้ว โดยแบ่งองค์ประกอบของประสบการณ์ที่ปรารถนา คือ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว และความปรารถนาหรือแรงจูงใจ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรด้านประสบการณ์ที่ปรารถนา และความชอบของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มชั้น พบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มชั้นของแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ ประสบการณ์ที่ปรารถนาและความชอบของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มชั้นโอกาสทางนันทนาการที่แตกต่างกัน โดยน้ำตกทีลอซู เส้นทางศึกษาธรรมชาติก๊วแม่ปาน และน้ำตกแม่ยะ เปลี่ยนแปลงไปเป็นกลุ่มชั้นที่มีการพัฒนา และมีการใช้ประโยชน์ที่สูงขึ้น ส่วนพื้นที่น้ำตกเหวสุวัตและบ้านถวายยังคงอยู่กลุ่มชั้นเดิม

นิภารัตน์ (2547) วิเคราะห์ประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับในการไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้

สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยว ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเชื้อชาติ ประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ รูปแบบกิจกรรมนันทนาการและประสบการณ์ที่ปรารถนาเกี่ยวกับความสะดวกสบายในการไปเยือนพื้นที่ต่างกัน มีการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพแตกต่างกัน และการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวอยู่ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักท่องเที่ยวมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติกับสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นว่าอยู่ในสภาพที่เหมาะสมดี มีบางประเด็นที่นักท่องเที่ยวรับรู้ในทางลบ คือ น้ำตกมีปริมาณน้ำน้อย ชื้นและไม่สะอาด แทบไม้พบสัตว์ป่าในพื้นที่ รวมถึงการปรับปรุงสภาพพื้นที่ทำให้ความเป็นธรรมชาติถูกทำลายและสูญเสียความเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์ที่ปรารถนาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ ต้องการสัมผัสและอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ ต้องการหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์จริงสอดคล้องกับประสบการณ์ที่ปรารถนา

อุยารดี (2548) วิเคราะห์ความหลากหลายของกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ และประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ และประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปเยือนแหล่งนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมนันทนาการโดยเฉลี่ย 4 กิจกรรม สามารถจัดกลุ่มแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ 6 กลุ่มคือ 1) แรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และจิตวิญญาณ 2) แรงจูงใจในการสัมผัสเรียนรู้ธรรมชาติ 3) แรงจูงใจในการพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกาย 4) แรงจูงใจในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 5) แรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงสิ่งที่จำเจ และ 6) แรงจูงใจที่จะได้รับความสะดวก และปลอดภัย จากการศึกษาได้ข้อเสนอแนะว่า ช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการของแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในประเทศไทย ควรมีจำนวนน้อยกว่าของประเทศตะวันตก เนื่องจากความหลากหลายทางนันทนาการมีต่ำกว่า

กมล (2548) ศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ 9 ประเภท ได้แก่ เกาะ ชายหาด น้ำตก ถ้ำ ลำน้ำ จุดชมวิว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

กรณีศึกษา และนำพู่ร้อน โดยการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นั้นหนากการ ความพึงพอใจโดยรวม และความต้องการย้ายแหล่งนั้นหนากการ ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 ประเภท รับรู้ว่าแหล่งนั้นหนากการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวส่งผลเสียต่อประสบการณ์นั้นหนากการ โดยนักท่องเที่ยวยังรู้สึกพึงพอใจ และต้องการกลับมาเยือนแหล่งนั้นหนากการเดิมอีกครั้งในอนาคต โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบกิจกรรมนั้นหนากการ ความคาดหวังต่อสภาพแวดล้อม การได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ การได้พักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ การได้ใช้พละกำลังในการประกอบกิจกรรมนั้นหนากการ การได้ผจญภัย/เสี่ยงภัย และการได้เยือนแหล่งนั้นหนากการใหม่ที่ไม่เคยเยือนมาก่อน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเยือนของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจโดยรวม

แสงจันทร์ (2548) ทำการศึกษาการรับรู้และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อความแออัดในแหล่งนั้นหนากการทางธรรมชาติ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อความแออัดกับความพึงพอใจโดยรวม การเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นั้นหนากการ และความต้องการย้ายแหล่งนั้นหนากการของนักท่องเที่ยว จากตัวแทนแหล่งนั้นหนากการ 9 ประเภท ได้แก่ เกาะ ชายหาด น้ำตก ถ้ำ ถ้ำน้ำ จุดชมวิว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ กรณีศึกษา และนำพู่ร้อน ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ว่าการนั้นหนากการไม่มีความแออัด และไม่บรรทัดฐานเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความแออัดของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เชื้อชาติ จำนวนนักท่องเที่ยวขณะตอบแบบสอบถาม จำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้ ความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่พึงปรารถนา ประสบการณ์ในการมาเยือน บรรทัดฐานส่วนบุคคล และความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความแออัดต่อความพึงพอใจโดยรวมและการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นั้นหนากการนั้น พบว่า ความรู้สึกแออัดมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นั้นหนากการ และความพึงพอใจในการมาเยือนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายแหล่งนั้นหนากการอย่างมีนัยสำคัญ คือ ความพึง

พอใจโดยรวมและประสบการณ์นั้นหนาการ

ศักัญญา (2549) ศึกษาการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมด้านเสียงภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จากการเก็บข้อมูลสอบถามผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า เสียงที่นักท่องเที่ยวได้ยินมากที่สุด ได้แก่ เสียงนกร้อง เสียงสัตว์ป่า เสียงคนคุยกัน ตามลำดับ เสียงที่นักท่องเที่ยวฟังปรารถนา และก่อให้เกิดความรื่นรมย์แก่ผู้มาเยือน ได้แก่ เสียงนก เสียงสัตว์ต่างๆ เสียงน้ำตก เสียงธรรมชาติอื่นๆ หรือเป็นเสียงอื่นที่ผู้มาเยือนสามารถยอมรับได้ เช่น เสียงคนคุยกันเบาๆ เครื่องขยายเสียงของเจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูลข่าวสารภายในอุทยาน เสียงประกอบอาหารบริเวณลานกางเต็นท์ เสียงเครื่องบิน ส่วนเสียงที่ก่อให้เกิดการรบกวนแก่ผู้มาเยือน ได้แก่ เสียงเครื่องยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงรถสองล้อเครื่องที่มีเสียงดังมักขับมาเป็นจำนวนหลายๆคัน รถยนต์ที่ขับมาด้วยความเร็ว เสียงเพลงที่พบในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เสียงการเล่นดนตรี และเสียงร้องเพลงบริเวณลานกางเต็นท์หลังจากเวลา 22.00 นาฬิกา ของผู้มาเยือนบางกลุ่มที่ขาดความเคารพในกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

กาญจนา (2551) วิเคราะห์รูปแบบนั้นหนาการและประสบการณ์นั้นหนาการของผู้มาเยือนแหล่งนั้นหนาการทางธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่เคยมาเยือนพื้นที่มาก่อน โดยมีกิจกรรมชมทิวทัศน์เป็นกิจกรรมนั้นหนาการที่ผู้มาเยือนคาดหวังและเข้าร่วมมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ปรารถนาได้ 5 กลุ่ม คือ 1) ด้านความเป็นอิสระ การผ่อนคลาย ความเครียดพัฒนาจิตใจ 2) ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ 3) ด้านความสนุกสนาน การได้พบสิ่งใหม่ และหลีกเลี่ยงจากสภาพที่จำเจ 4) ด้านการแสดงออกซึ่งความสามารถและความคิดสร้างสรรค์และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสามารถจำแนกกลุ่มประสบการณ์นั้นหนาการที่ได้รับได้ 4 กลุ่ม ดังข้อ 1-4 ข้างต้น ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ที่ฟังปรารถนาประสบการณ์ที่ได้รับ พบว่า มีประสบการณ์นั้นหนาการเพียง 16 คู่ จาก ตัวแปรทั้งหมด 28 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบประสบการณ์นั้นหนาการที่ได้รับทั้ง 4 กลุ่มจากการไปเยือนแหล่งนั้นหนาการแต่ละแหล่ง พบว่ามี 3 กลุ่มประสบการณ์นั้นหนาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านความเป็นอิสระ การผ่อนคลายความเครียดพัฒนาจิตใจ ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ และพัฒนาร่างกาย

ด้านความสนุกสนาน การได้พบสิ่งใหม่ และหลีกเลี่ยงจากสภาพที่จำเจ และประสบการณ์
 นั้นหนทางการที่ได้รับความนิยมสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมและความต้องการกลับมาเยือนอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ

หัตยรัตน์ (2552) ศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน
 นันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ของผู้มาเยือน พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีการรับรู้
 กฎระเบียบและและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอยู่ในระดับมาก และมี
 พฤติกรรมตอบสนองก่อนไปทางบวก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัว
 กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่า 6 ตัว
 แปร คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบ
 ด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบ
 และแรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทายมีความสัมพันธ์กับ
 การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพบว่ามีตัวแปรอิสระเพียง 5 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนอง
 ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ
 ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ภูมิสำเนา ระยะเวลาในการประกอบ
 กิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบ และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยตัว
 แปรอิสระทั้งหมดก่อให้เกิดความแปรผันในการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้
 ประโยชน์ด้านนันทนาการและปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การบังคับใช้กฎระเบียบ

อัญชัญ (2552) ศึกษาการรับรู้สภาพภูมิทัศน์ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
 พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จุดเด่น/เอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย คือ
 ความเป็นธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติป่าไม้เมืองหนาวและมีน้ำตกที่สวยงาม การ
 รับรู้ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยคะแนนมากที่สุด คือ จุดชมวิวมีการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวก
 สะดวกด้านความปลอดภัยของผู้มาเยือน ส่วนของการทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรทั้งสิ้น 7 ตัว มี
 อิทธิพลต่อการรับรู้สภาพภูมิทัศน์ของผู้มาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด
 คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติและการรับรู้ต่อสภาพภูมิทัศน์มีความสัมพันธ์ต่อ

คุณภาพประสบการณ์นั้นหนาแน่น ซึ่งประกอบด้วย ความพึงพอใจโดยรวมในการมาเยือนพื้นที่ ความพึงพอใจต่อสภาพภูมิทัศน์และประสบการณ์นั้นหนาแน่นที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และความต้องการในการกลับมาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการสำรวจสภาพภูมิทัศน์ทั่วไป พร้อมทั้งประเมินศักยภาพของสภาพภูมิทัศน์และความเหมาะสม/กลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปรากฏในพื้นที่โดยรวมแล้ว พบว่า สภาพภูมิทัศน์และความกลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีศักยภาพปานกลาง

Burson (2006) ศึกษาผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากเครื่องยนต์ของรถ snowmobiles โดยวัดจากระดับเสียงของเครื่องยนต์ ระดับเสียงนั้นขึ้นอยู่กับความเร็วในการวิ่ง, ประเภทของเครื่องยนต์, ความเร็วลมและพื้นผิวปกคลุมพื้นดิน ระยะเวลาที่เราสามารถได้ยินเสียงบริเวณทะเลสาบแจ๊คสันในอุทยานแห่งชาติแกรนด์ทีตัน (Grand Teton National Park) สามารถได้ยินเสียง 5 เปอร์เซ็นต์ บริเวณเมมโมเรียล พาร์คเวย์ ในอุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตน (Yellowstone National Park) 28 เปอร์เซ็นต์ ของวันและใน บริเวณน้ำพุร้อน โอลด์เฟสฟูล (Yellowstone National Park) ได้ยินมากถึง 70 เปอร์เซ็นต์ ของวัน

Taylor and Grandjean(2006) ได้ศึกษาประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการได้ยินเสียงการดมกลิ่นและการสัมผัสใน Rocky Mountain National Park โดยวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ได้รับจริงจากการมาเยือนพื้นที่ในครั้งนี้ ในเรื่องของเสียง ผลการศึกษา พบว่า เกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ของนักท่องเที่ยวได้ยินเสียงขณะที่อยู่ภายในอุทยาน เสียงที่นักท่องเที่ยวได้ยินมากที่สุด ได้แก่ เสียงลมที่พัดผ่านต้นไม้ 77.9 เปอร์เซ็นต์ เสียงน้ำไหล 75.4 เปอร์เซ็นต์ เสียงนกร้อง 74.1 เปอร์เซ็นต์ เสียงกวาง 44 เปอร์เซ็นต์ เสียงน้ำฝนตกบริเวณผิวดิน 26.7 เปอร์เซ็นต์ เสียงสัญญาณต่างๆ 23.9 เปอร์เซ็นต์ และเสียงของม้าบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 15.7 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า เชื้อชาติ อายุ และเพศของนักท่องเที่ยวไม่มี ความสัมพันธ์กับการรับรู้ นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ในแบบเดียวกันจะต่างกันเนื่องจากประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่มากกว่าความรู้สึกลึกซึ้งของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่มีความใกล้เคียงและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยในด้านอื่นๆ มีผลต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมา ประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาในครั้งนี้

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

จากการตรวจสอบทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการ ศึกษาวิจัยครั้งนี้ รายละเอียดดังภาพที่ 4 โดยกำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1. จำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงวันในการมาเยือน การพักค้างคืน ประสบการณ์ ที่ปรารถนา ความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อยดังนี้

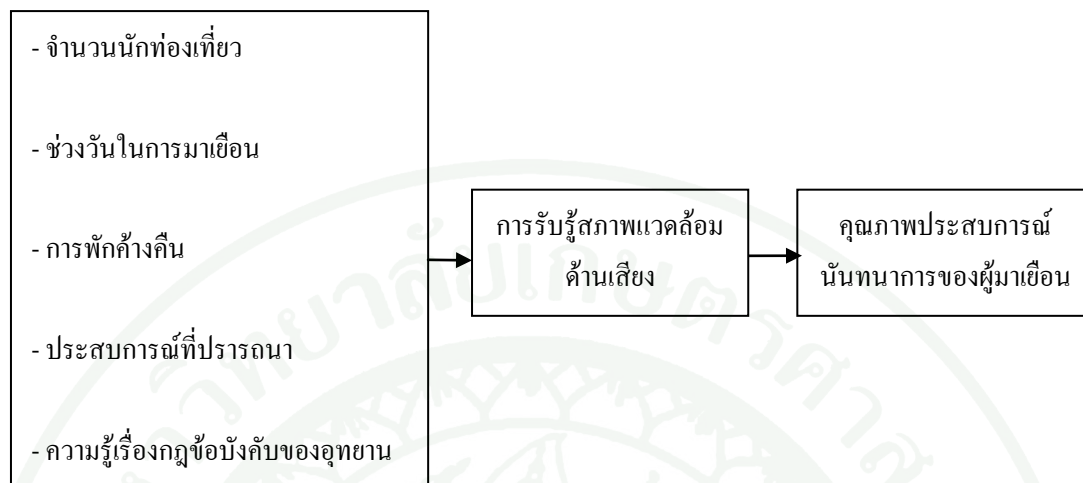
1.1 จำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงวันในการมาเยือน การพักค้างคืน ประสบการณ์ที่ ปรารถนา ความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่ เป็นธรรมชาติของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

1.2 จำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงวันในการมาเยือน การพักค้างคืน ประสบการณ์ที่ ปรารถนา ความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่ มนุษย์สร้างขึ้นของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สมมติฐานข้อที่ 2. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพ ประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ข้อมูลและเอกสารต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา สถิตินักท่องเที่ยว รวมถึงแผนที่หรือแผนผังของพื้นที่ศึกษา
2. อุปกรณ์เครื่องเขียน สมุด ปากกา ดินสอ สมุดบันทึก เป็นต้น
3. คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล
4. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ แบบสอบถามประกอบไปด้วยคำถามปลายปิด (close-ended question) และคำถามปลายเปิด (open-ended question) จำนวน 1 ชุด โดย คำถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของผู้มาเยือน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และที่อยู่ปัจจุบันของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับลักษณะการเดินทางและรูปแบบการประกอบกิจกรรมของผู้มาเยือน ได้แก่ ลักษณะกลุ่มในการเดินทาง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ยานพาหนะในการเดินทาง การพักค้างคืน จำนวนคืนในการพักค้างคืน จำนวนครั้งที่ผู้มาเยือนเคยไปเยือน ช่วงเวลา (วัน-เดือน) ที่นิยมไปเยือนพื้นที่ ประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับกฎข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

วิธีการ

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน ประสบการณ์ทางนันทนาการ รวมถึงข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่และสถิติผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จากเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยและกำหนดพื้นที่ทำการศึกษาที่มีการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง โดยพิจารณาจากแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่มีการประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลายจึงทำให้มีจำนวนผู้มาเยือนสูงถึง 671,569 คนในปี 2551 และต่อเนื่องตลอดทั้งปี (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการศึกษาครั้งนี้

2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

2.1 ประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่เข้ามาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ชาวไทย โดยใช้ปัจเจกบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมข้อมูลสถิติผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นำมาหาขนาดตัวอย่างจากประชากรที่ศึกษาใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + N(e)^2)}$$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่างจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

N = จำนวนประชากรทั้งหมดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

รวม 671,569 คน (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดไว้ที่ 0.05

จากนั้นนำจำนวนประชากรผู้มาเยือนที่ได้มาหาค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยนำมาแทนค่า
คำนวณตามสูตรดังนี้

$$\begin{aligned} N &= \frac{671,569}{1 + 671,569 (0.05)^2} \\ &= 399.99 \text{ หรือ } 400 \end{aligned}$$

ผลจากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ 399.99 คน
หรือตัวอย่าง ดังนั้นในพื้นที่ศึกษานี้จึงเก็บข้อมูลผู้มาเยือนอย่างน้อย 400 คน

3. การสร้างเครื่องมือและรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดนิยามหรือให้ความหมายตัวแปร ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่กำหนด
ขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมตัวแปรทุกตัวที่ต้องการวัด ตามนิยามที่กำหนด

3.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามไป
เสนอขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตาม

เนื้อหาและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย ตลอดจนถึงการใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจ จากนั้น นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (pretest) กับผู้มาเยือนและประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ศึกษา จำนวน 32 ชุด

3.5 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (พวงรัตน์, 2540) ซึ่งใช้ในกรณีที่เครื่องมือสร้างขึ้น มีการให้ค่าคะแนนเป็นแบบจัดอันดับ หรือ มาตรฐานประมาณค่า มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(\frac{1 - (s_i^2)}{n s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	หมายถึง จำนวนข้อ
	s_i^2	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	s_t^2	หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของสเกลการรับรู้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.748 และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คำนวณโดยสูตร Kuder-Richardson (K.R.21) (พวงรัตน์, 2540) เท่ากับ 0.91 รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข จากนั้นนำเครื่องมือมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อความอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาค่าความยากของสเกลความรู้ หมายถึง สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบคำถาม ในแต่ละข้อถูกต้องต่อจำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด มีสูตรดังนี้

$$P = R/N$$

เมื่อ P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ

R หมายถึง จำนวนผู้ตอบคำถามถูกในแต่ละข้อ

N หมายถึง จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด

เกณฑ์ความยาก กำหนดไว้ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80

คำถามที่มีค่า p เท่ากับ 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความยากปานกลาง

คำถามที่มีค่า p ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างยาก

คำถามที่มีค่า p สูงกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างง่าย

คำถามที่มีค่า p ต่ำกว่า 0.20 แสดงว่า คำถามข้อนั้นยากเกินไป

คำถามที่มีค่า p สูงกว่า 0.80 แสดงว่า คำถามข้อนั้นง่ายเกินไป

รายละเอียดความยากรายข้อ ของคำถามความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปรากฏ ตามภาคผนวก ข ตารางที่ 2

สำหรับค่าความยากโดยรวมของคำถามความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถคำนวณได้จาก

$$\text{ค่าความยากเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมของค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากโดยรวมของคำถามความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 กล่าวคือ ค่อนข้างง่าย

3.6 การเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยเลือกผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนและประกอบกิจกรรมตามแหล่งนันทนาการต่างๆ ในบริเวณเขตบริการอย่างทั่วถึง เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 อย่างต่อเนื่องโดยกระจายตามช่วงเวลาแบ่งเป็นช่วงวันธรรมดาและช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์รวมถึงการกระจายตามลักษณะการพักค้าง คือ แบบไปกลับและแบบค้างคืน เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยวที่ดีที่สุด

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บ และรวบรวมจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสร้างคู่มือลงรหัสเพื่อจัดเรียงข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ โดยมีการให้ค่าคะแนนตัวแปร ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการมาเยือนพื้นที่ ทำการจัดกระทำข้อมูลเดิมที่ผู้มาเยือนตอบซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณในรูปของตัวแปรหุ่น โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ไม่เคยมาเยือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0
เคยมาเยือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1

2. การพักค้างคืน ทำการจัดกระทำข้อมูลเดิมที่ผู้มาเยือนตอบซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณในรูปของตัวแปรหุ่น โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ไม่ได้พักค้างคืน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0
พักค้างคืน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1

3. ประสิทธิภาพนันทนาการที่ปรารถนา ให้ค่าคะแนนจริงตามที่ผู้มาเยือนระบุ โดยการตรวจให้ค่าคะแนนตามระดับความสำคัญของประสิทธิภาพนันทนาการที่ปรารถนา จำนวน 10 รายการ จากประสิทธิภาพที่ปรารถนามากที่สุด ไปสู่ประสิทธิภาพที่ปรารถนายน้อยที่สุด ดังนี้

ประสิทธิภาพที่ปรารถนามากที่สุดคะแนน 5

ประสิทธิภาพที่ปรารถนามาก 4 คะแนน

ประสบการณ์ที่ปรารถนาปานกลาง	3	คะแนน
ประสบการณ์ที่ปรารถนาน้อย	2	คะแนน
ประสบการณ์ที่ปรารถนาน้อยที่สุด	1	คะแนน

4. ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง ให้ค่าคะแนนจริงตามที่มีมาเขียนระบุ โดยการตรวจให้ค่าคะแนนตามระดับความสำคัญของประสบการณ์ที่ได้รับจริงจำนวน 10 รายการ จากประสบการณ์ที่ได้รับจริงมากที่สุด ไปสู่ประสบการณ์ที่ได้รับจริงน้อยที่สุด ดังนี้

ประสบการณ์ที่ได้รับจริงมากที่สุด	5	คะแนน
ประสบการณ์ที่ได้รับจริงมาก	4	คะแนน
ประสบการณ์ที่ได้รับจริงปานกลาง	3	คะแนน
ประสบการณ์ที่ได้รับจริงน้อย	2	คะแนน
ประสบการณ์ที่ได้รับจริงน้อยที่สุด	1	คะแนน

5. ระยะเวลาประกอบกิจกรรมในพื้นที่ ใช้ค่าคะแนนจริงที่มีมาเขียนใช้ประกอบกิจกรรมนันทนาการบริเวณแหล่งนันทนาการที่เป็นพื้นที่ศึกษา โดยไม่ต้องจัดกระทำข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

6. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน ใช้ค่าคะแนนจริงที่มีมาเขียนตอบคำถาม โดยประเมินเป็นตอบถูกหรือผิดในแต่ละข้อย่อย จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลคะแนน เพื่อแบ่งระดับความรู้เป็น 3 ระดับ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{10 - 0}{3} = 3.33$$

สามารถแบ่งระดับความรู้ของผู้มาเยือน ได้ดังนี้

มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานน้อย	ค่าคะแนน 0 - 3.33
มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานปานกลาง	ค่าคะแนน > 3.33 - 6.66
มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานมาก	ค่าคะแนน > 6.66 - 10.00

7. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง ทำการตรวจให้ค่าคะแนนตามระดับการรับรู้ของผู้มาเยือน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้ค่าคะแนน โดยกำหนดการให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่จริงอย่างยิ่ง ไปจนถึงไม่จริงอย่างยิ่ง แยกตามลักษณะข้อความเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้ (พวงรัตน์, 2540)

ข้อความเชิงบวก	จริงอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ	5
	จริง	ค่าคะแนนเท่ากับ	4
	ไม่แน่ใจ	ค่าคะแนนเท่ากับ	3
	ไม่จริง	ค่าคะแนนเท่ากับ	2
	ไม่จริงอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ	1
	ไม่สามารถประเมินได้	ค่าคะแนนเท่ากับ	0
ข้อความเชิงลบ	ไม่สามารถประเมินได้	ค่าคะแนนเท่ากับ	0
	จริงอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ	1
	จริง	ค่าคะแนนเท่ากับ	2
	ไม่แน่ใจ	ค่าคะแนนเท่ากับ	3

ไม่จริง	ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ไม่จริงอย่างยิ่ง	ค่าคะแนนเท่ากับ	5

การกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเพื่ออธิบายระดับการรับรู้ของผู้มาเยือนเป็นรายข้อ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ด้วยวิธีการใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับการรับรู้

ตามสูตร ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับการรับรู้}}$$

เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{6 - 1}{3} = 1.66$$

ดังนั้น สามารถแบ่งระดับการรับรู้ของผู้มาเยือน ได้ดังนี้

ค่าคะแนน	1.00 – 2.66	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมน้อย
ค่าคะแนน	2.67 – 4.33	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมปานกลาง
ค่าคะแนน	4.34 – 6.00	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมมาก

สำหรับการวิเคราะห์เชิงสถิติกับข้อมูลที่ได้มา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการบรรยาย โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของปัจจัยต่างๆ

2. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรแบบจับคู่ (paired samples t-test) เป็นการทดสอบความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ 2 ประชากรโดยใช้หลักการเลือกตัวอย่างแบบจับคู่ ซึ่งการจับคู่จะต้องเลือกตัวอย่างในแต่ละคู่ให้มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุด (กัลยา, 2550) ซึ่งนำความวิเคราะห์เปรียบเทียบประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนในการศึกษาครั้งนี้

3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใดโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 ซึ่งเครื่องหมายจะบ่งบอกทิศทางความสัมพันธ์และยิ่งค่า r เข้าใกล้ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะยิ่งสูงขึ้น โดยนำมาทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นๆ โดยกำหนดให้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นหลักในการทดสอบสมมติฐาน

ผลและวิจารณ์

การศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรและลักษณะการเดินทางของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 2 การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสิทธิภาพนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรและลักษณะการเดินทางของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็น เพศชายร้อยละ 52.3 และเพศหญิง ร้อยละ 47.8 โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 29 ปี ($SD = 10.098$) กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 54.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 24.3 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เป็น นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 30.8 อาชีพรองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 25.5 โดยผู้มาเยือน

ส่วนใหญ่เป็นผู้มาเยือนต่างถิ่นสูงถึงร้อยละ 78.0 ส่วนที่เหลือเป็นผู้มาเยือนภายในท้องถิ่น ร้อยละ 21.8 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	209	52.25
หญิง	191	47.75
รวม	400	100.00
2. อายุ		
≤ 20 ปี	79	19.75
21 – 30 ปี	183	45.75
31 – 40 ปี	87	21.75
41 – 50 ปี	40	10.00
> 50 ปี	11	2.75
$\bar{X} = 29.270$ ปี SD = 9.623 รวม	400	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	7	1.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	4.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	38	9.50
อนุปริญญา/เทียบเท่า	22	5.50
ปริญญาตรี	218	54.50
สูงกว่าปริญญาตรี	97	24.25
รวม	400	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
รับราชการ	66	16.50
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	28	7.00
พนักงานบริษัทเอกชน	102	25.50
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	32	8.00
พ่อค้า / แม่ค้า	4	1.00
รับจ้างทั่วไป	43	10.80
นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา	123	30.80
อื่นๆ	2	0.50
รวม	400	100.00
5. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ผู้มาเยือนต่างถิ่น	312	78.00
ผู้มาเยือนในท้องถิ่น	88	22.00
รวม	400	100.00

สำหรับประสบการณ์ในการมาเยือน ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เคยมาเยือนคิดเป็นร้อยละ 60.2 จำนวนครั้งเฉลี่ยในการมาเยือนจำนวน 2 ครั้ง ($SD = 6.481$) และผู้ที่ไม่เคยมาเยือนคิดเป็นร้อยละ 39.8 ส่วนใหญ่เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 53.0 รองลงมาเดินทางมากับครอบครัวร้อยละ 17.8 จำนวนสมาชิกในกลุ่มการเดินทางในครั้งนี้เฉลี่ย 23.042 คน ($SD = 39.680$) เนื่องจากช่วงเวลา ที่ทำการเก็บข้อมูลโดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่มาจากรถบริษัทนำเที่ยวมากที่สุด ร้อยละ 61.0 จึงทำให้ จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางเฉลี่ยค่อนข้างสูง รองลงมาคือ รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการ เดินทาง คิดเป็นร้อยละ 20.3 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่พักค้างคืนโดยการนำเต็นท์มาเองมากที่สุด ร้อยละ 44.5 รองลงมาพักค้างแรมบ้านพักอุทยาน ร้อยละ 22.5 และเต็นท์ของทางอุทยานร้อยละ 15.8

ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่ได้พักค้างคืนใช้เวลาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่เฉลี่ย 4.193 ชั่วโมง (SD = 1.381) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามลักษณะการเดินทาง

ลักษณะการเดินทางของผู้มาเยือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสพการณ์นันทนาการ		
ไม่เคย	159	39.80
เคยมาแล้ว	241	60.20
1 – 5 ครั้ง	191	47.80
6 -10 ครั้ง	37	9.20
11 – 15 ครั้ง	6	1.50
16 - 20 ครั้ง	4	1.00
มากกว่า 20 ครั้งขึ้นไป	3	0.60
รวม	400	100.00
2. ประเภทกลุ่มการมาเยือน		
กลุ่มเพื่อน	212	53.0
กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว	53	13.20
กลุ่มครอบครัว	71	17.80
บริษัทนำเที่ยว	10	2.50
การเดินทางมาคนเดียว	2	0.50
อื่นๆ	52	13.00
รวม	400	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางของผู้มาเยือน	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทาง		
≤ 20 คน	328	82.00
21 – 30 คน	2	0.50
31 – 40 คน	0	0
41 – 50 คน	10	2.50
มากกว่า 50 คน	60	15.00
$\bar{X}$ =23.042 คน SD =39.680 รวม	400	100.00
4. ประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง		
รถโดยสารประจำทาง	12	3.00
รถเช่า/เหมามา	19	4.80
รถจักรยานยนต์	81	20.30
บริษัทนำเที่ยว	244	61.00
รถยนต์ส่วนตัว	27	6.80
อื่นๆ	17	4.20
รวม	400	100.00
5. ประเภทที่พัก		
บ้านพัก	90	22.50
เรือนแถวชน	11	2.80
เต็นท์ของทางอุทยาน	63	15.80
นำเต็นท์มาเอง	178	44.50
อื่นๆ	1	0.20
รวม	343	85.80

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะการเดินทางของผู้มาเยือน	จำนวน	ร้อยละ
6. ใช้เวลาประกอบกิจกรรม		
1 – 2 ชั่วโมง	6	2.50
3 – 4 ชั่วโมง	23	5.80
5 – 6 ชั่วโมง	28	7.00
$\bar{X} = 4.193$ $SD = 1.381$ รวม	57	14.30

ตอนที่ 2 การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเป็นสองส่วน ได้แก่ การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติและ การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

ผลการศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติ พบว่า ผู้มาเยือนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.369$, $SD = 0.697$) โดยประเด็นการรับรู้ 3 อันดับแรกที่ผู้มาเยือนรับรู้ได้มากที่สุด ได้แก่ บริเวณน้ำตกข้าพเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.180$, $SD = 0.706$) เมื่อเข้ามายังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนกร้องและเสียงอื่นจากธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.133$, $SD = 0.708$) ข้าพเจ้าสัมผัสถึงความเงียบสงบในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.005$, $SD = 0.742$)

สำหรับผลการศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น พบว่า ผู้มาเยือนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้าง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.923$, $SD = 0.558$) เช่นเดียวกัน โดยประเด็นการรับรู้ 3 อันดับแรกที่ผู้มาเยือนรับรู้ได้มากที่สุด ได้แก่ ระดับความดังของเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงมอเตอร์ไซด์ เสียงคนตะโกนและเสียงกรีดร้อง มีผลต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า ($\bar{X} = 3.928$, $SD = 0.902$) ผู้มาเยือนกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดเสียงดังมากกว่าผู้มาเยือนกลุ่มเล็ก

($\bar{X} = 3.887$, $SD = 0.884$) และกิจกรรมที่ข้าพเจ้าประกอบ ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนผู้มาเยือนกลุ่มอื่น ($\bar{X} = 3.795$, $SD = 0.921$)

สำหรับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง โดยรวมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า ผู้มาเยือนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมด้านเสียงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.097$, $SD = 0.497$) โดยประเด็นการรับรู้ 3 อันดับแรกที่ผู้มาเยือนรับรู้ได้มากที่สุด ได้แก่ บริเวณน้ำตกข้าพเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.180$, $SD = 0.706$) เมื่อเข้ามายังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนกร้องและเสียงอื่นจากธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.133$, $SD = 0.708$) ข้าพเจ้าสัมผัสถึงความเงียบสงบในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.005$, $SD = 0.742$) ตามลำดับและมีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงในระดับน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเสียงตามสายของเจ้าหน้าที่ไม่ได้สร้างความรำคาญกับข้าพเจ้า ($\bar{X} = 2.577$, $SD = 0.969$) ผู้มาเยือนไม่ได้ยินเสียงเครื่องมือสื่อสารขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ($\bar{X} = 3.039$, $SD = 0.946$) และ ผู้มาเยือนรู้สึกไม่พอใจเมื่อได้ยินเสียงคนพูดคุยโทรศัพท์ในพื้นที่ธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.092$, $SD = 1.016$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสี่ยงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การรับรู้	ระดับการรับรู้					$\bar{X}$	SD
	จริงอย่างยิ่ง	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงอย่างยิ่ง		
การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสี่ยงที่เป็นธรรมชาติ							
1. เมื่อเข้ามายังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนกกร้องและเสียงอื่นจากธรรมชาติ	22.3 (89)	44.8 (179)	8.0 (32)	1.3 (5)	0.5 (2)	4.133	0.708
2. ข้าพเจ้าสัมผัสถึงความเงียบสงบในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	20.3 (81)	53.0 (212)	13.0 (52)	2.3 (9)	0.8 (3)	4.005	0.742
3. หลังเวลา 22.00 น. เป็นเวลาที่ปราศจากเสียงรบกวน	17.0 (68)	35.8 (143)	24.0 (96)	6.8 (27)	2.3 (9)	3.682	0.965
4. บริเวณน้ำตกข้าพเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย	28.5 (114)	46.5 (186)	9.0 (36)	2.0 (8)	0 (0)	4.180	0.706
5. บริเวณจุดชมวิวข้าพเจ้าสามารถสัมผัสได้ถึงความเงียบสงบท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม	17.0 (68)	49.5 (198)	15.3 (61)	2.8 (11)	1.3 (5)	3.912	0.794
6. ข้าพเจ้าได้ยินเสียงสัตว์ป่าเมื่ออยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ	18.8 (75)	40.5 (162)	22.8 (91)	3.5 (14)	0 (0)	3.871	0.797
7. แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ส่วนมากมีความเงียบสงบ	14.8 (59)	48.3 (193)	18.8 (75)	9.3 (37)	0.5 (2)	3.737	0.868
รวมการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสี่ยงที่เป็นธรรมชาติ						3.369	0.697

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การรับรู้	ระดับการรับรู้					$\bar{X}$	SD
	จริง อย่างยิ่ง	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง		
การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น							
1. ระดับความดังของเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงมอเตอร์ไซด์ เสียงคน ตะโกนและเสียงเครื่องมีผลต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า	23.3 (93)	42.5 (170)	14.8 (59)	5.5 (22)	1.3 (5)	3.928	0.902
2. ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเสียงเครื่องมือสื่อสารขณะประกอบกิจกรรม นันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	4.8 (19)	22.8 (91)	37.3 (149)	19.8 (79)	4.5 (18)	3.039	0.946
3. ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีเสียงคนคุยกันจนรบกวนสัตว์ใน บริเวณนั้น	8.3 (33)	32.0 (128)	32.5 (130)	10.3 (41)	1.0 (4)	3.431	0.871
4. เสียงกิจกรรมบริเวณน้ำตก เช่น เสียงคนเล่นน้ำ เสียงพูดคุย หยอกล้อรบกวนการพักผ่อนของข้าพเจ้า	9.3 (37)	28.8 (115)	27.0 (108)	19.0 (76)	1.5 (6)	3.295	0.988
5. การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเสียงตามสายของเจ้าหน้าที่ ไม่ได้สร้างความรำคาญกับข้าพเจ้า	2.0 (8)	14.5 (58)	20.5 (82)	37.3 (149)	8.0 (32)	2.577	0.969
6. ผู้มาเยือนกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดเสียงดังมากกว่าผู้มาเยือนกลุ่ม เล็ก	21.0 (84)	37.3 (149)	19.3 (77)	4.0 (16)	1.0 (4)	3.887	0.884
7. เสียงจากการประกอบกิจกรรมของคนรอบข้างรบกวนความ เป็นส่วนตัวของข้าพเจ้า	9.8 (39)	37.0 (148)	23.3 (93)	17.0 (68)	0.5 (2)	3.440	0.946

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การรับรู้	ระดับการรับรู้					$\bar{X}$	SD
	จริง อย่างยิ่ง	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง		
การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น							
8. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อได้ยินเสียงคนพูดคุยโทรศัพท์ในพื้นที่ธรรมชาติ	6.0 (24)	25.3 (101)	23.3 (93)	24.3 (97)	2.8 (11)	3.092	1.016
9. ข้าพเจ้าได้ยินเสียงประกอบอาหารบริเวณลานกางเต็นท์	10.0 (40)	34.0 (136)	28.3 (113)	7.0 (28)	0.8 (3)	3.568	0.854
10. ขณะที่ข้าพเจ้าเดินศึกษาธรรมชาติข้าพเจ้าสามารถได้ยินเสียงยานพาหนะที่แล่นไปมา	10.5 (42)	38.5 (154)	27.0 (108)	7.8 (31)	1.0 (4)	3.587	0.864
11. กิจกรรมที่ข้าพเจ้าประกอบ ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนผู้มาเยือนกลุ่มอื่น	21.0 (84)	42.5 (170)	23.0 (92)	6.0 (24)	1.8 (7)	3.795	0.921
รวมการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น						2.923	0.558
การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมของผู้มาเยือน						3.097	0.497

หมายเหตุ	ค่าคะแนน	1.00 – 2.66	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมน้อย
	ค่าคะแนน	2.67 – 4.33	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมปานกลาง
	ค่าคะแนน	4.34 – 6.00	มีการรับรู้สภาพแวดล้อมมาก

ตอนที่ 3 ประสพการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ในการศึกษาประสพการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ ประสพการณ์ที่ปรารถนาและประสพการณ์ที่ได้รับจริง ผลการศึกษา พบว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีประสพการณ์นันทนาการที่ปรารถนาในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.145$, $SD = 0.707$) การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.135$, $SD = 0.716$) การได้เพลิดเพลินภาพแวดล้อมที่แออัดน้อย ($\bar{X} = 3.997$, $SD = 0.880$) ตามลำดับ และประสพการณ์นันทนาการที่ปรารถนาลดลงที่ลำดับที่ 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่ ($\bar{X} = 3.107$, $SD = 0.953$) การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 3.270$, $SD = 0.987$) การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 3.335$, $SD = 0.949$) ดังตารางที่ 4

ส่วนประสพการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.072$, $SD = 0.747$) การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.045$, $SD = 0.741$) และ การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.872$, $SD = 0.929$) และประสพการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่ ($\bar{X} = 3.177$, $SD = 1.034$) การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 3.315$, $SD = 1.093$) การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 3.420$, $SD = 1.011$) เช่นเดียวกันกับประสพการณ์ที่ปรารถนา ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับประสบการณ์ที่ปรารถนาของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(n=400)

ประสบการณ์นันทนาการ	ระดับประสบการณ์ที่ปรารถนา					$\bar{X}$	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย	32.8 (131)	49.5 (198)	17.3 (69)	0.5 (2)	0 (0)	4.145	0.707
2. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	32.5 (130)	49.3 (197)	17.5 (70)	0.8 (3)	0 (0)	4.135	0.716
3. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ	14.5 (58)	40.8 (163)	35.0 (140)	9.0 (36)	0.8 (3)	3.592	0.871
4. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ	19.3 (77)	43.5 (174)	31.3 (125)	4.8 (19)	1.3 (5)	3.747	0.863
5. การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย	31.3 (125)	44.0 (176)	18.5 (74)	5.8 (23)	0.5 (2)	3.997	0.880
6. การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่	6.5 (26)	25.8 (103)	45.8 (183)	16.0 (64)	6.0 (24)	3.107	0.953
7. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง	10.3 (41)	30.0 (120)	41.3 (165)	13.5 (54)	5.0 (20)	3.270	0.987
8. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด	23.5 (94)	43.8 (175)	24.3 (97)	6.8 (27)	1.8 (7)	3.900	2.080

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประสพการณ์นันทนาการ	ระดับประสพการณ์ที่ปรารถนา						SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	
9. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย	9.8 (39)	36.3 (145)	37.3 (149)	13.3 (53)	3.5 (14)	3.335	0.949
10. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน	24.8 (99)	35.8 (143)	28.8 (115)	8.8 (35)	2.0 (8)	3.725	0.996

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(n=400)

ประสบการณ์นั้นทางการ	ระดับประสบการณ์ที่ได้รับจริง					$\bar{X}$	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย	31.0 (124)	46.0 (184)	22.3 (89)	0.8 (3)	0 (0)	4.072	0.747
2. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	28.0 (112)	50.3 (201)	20.0 (80)	1.8 (7)	0 (0)	4.045	0.741
3. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ	13.3 (53)	44.5 (178)	30.3 (121)	10.8 (43)	1.3 (5)	3.577	0.895
4. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ	15.3 (61)	35.5 (142)	33.3 (133)	11.8 (47)	4.3 (17)	3.457	1.023
5. การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย	23.3 (93)	43.0 (172)	23.5 (94)	7.5 (30)	2.8 (11)	3.765	0.981
6. การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่	8.3 (33)	31.8 (127)	36.8 (147)	16.0 (64)	7.3 (29)	3.177	1.034
7. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง	13.3 (53)	33.8 (135)	31.0 (124)	15.3 (61)	6.8 (27)	3.315	1.093
8. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด	26.0 (104)	44.5 (178)	22.5 (90)	4.8 (19)	2.3 (9)	3.872	0.929

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ประสบการณ์นันทนาการ	ระดับประสบการณ์ที่ได้รับจริง					$\bar{X}$	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
9. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย	12.5 (50)	39.0 (156)	30.8 (123)	13.5 (54)	4.3 (17)	3.420	1.011
10. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน	24.3 (97)	39.5 (158)	26.5 (106)	7.5 (30)	2.3 (9)	3.760	0.977

เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนาและประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงด้วยวิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า ประสบการณ์นันทนาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญมีทั้งหมด 3 คู่ คือ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ($t = 2.550$, $P\text{-Value} = 0.011$) การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ ($t = 5.651$, $P\text{-Value} = 0.000$) และการได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ($t = 5.118$, $P\text{-Value} = 0.000$) โดยมีประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนาสูงกว่าประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงทั้งสามคู่ จากตัวแปรทั้ง 10 คู่ มีเพียง 4 คู่เท่านั้นที่มีประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงสูงกว่าประสบการณ์ที่ปรารถนา ได้แก่ การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลายและการได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ที่มีความคาดหวังที่จะได้สัมผัสและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวายซึ่งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังมีการจัดการพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อประสบการณ์ที่มีคุณภาพของผู้มาเยือนได้ไม่ด้นัก รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบประสบการณ์ที่ปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(n=400)

ประสบการณ์นันทนาการ	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
1. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	4.145	0.707	1.958	0.051
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	4.072	0.747		
2. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	4.135	0.716	2.550	0.011
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	4.045	0.741		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n=400)

ประสบการณ์นันทนาการ	$\bar{X}$	SD	t	P-Value
3. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.592	0.871	0.358	0.720
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.577	0.895		
4. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.747	0.863	5.651	0.000
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.457	1.023		
5. การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.997	0.863	5.118	0.000
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.765	0.981		
6. การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.107	0.953	-	0.088
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.177	1.034	1.708	
7. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.270	0.987	-	0.225
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.315	1.093	1.214	
8. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.900	2.080	0.279	0.781
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.872	0.929		
9. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.335	0.949	-	0.078
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.420	1.011	1.766	
10. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน				
-ประสบการณ์นันทนาการที่ปรารถนา	3.725	0.996	-	0.367
-ประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริง	3.760	0.977	0.903	

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรเพื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนไว้จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยว ช่วงวันในการมาเยือน การพักค้างคืน ประสบการณ์ที่ปรารถนา ความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยาน ผลการศึกษา พบว่าจำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรมในบริเวณเดียวกันเฉลี่ย 129.0 คน ($SD = 199.585$) ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มาเยือนพื้นที่ในวันธรรมดาและวันหยุดคิดเป็นร้อยละ 67 ($SD = 0.471$) และมีการพักค้างสูงถึง ร้อยละ 85.8 ส่วนผู้ที่ไม่พักค้างคืน มีจำนวนร้อยละ 14.2 โดยใช้เวลาประกอบกิจกรรมในพื้นที่เฉลี่ย 4.193 ชั่วโมง ($SD = 1.381$) รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียง

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนนักท่องเที่ยว		
1 – 300 คน	373	93.25
301 – 600 คน	15	3.75
601 – 900 คน	3	0.75
901 – 1,200 คน	7	1.75
มากกว่า 1,201 คน	2	0.50
รวม	400	100.00
2. ช่วงวันในการมาเยือน		
วันธรรมดา	132	33.00
วันหยุด	268	67.00
รวม	400	100.00
3. การพักค้างคืน		
พักค้าง	343	85.75
ไม่พักค้าง	57	14.25
รวม	400	100.00

ผลการศึกษาด้านความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยาน พบว่า ข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุด คือ เพื่อมิให้เป็นการรบกวนสัตว์ป่าในยามคำคืนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงขอให้บริการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาดังกล่าว ตอบถูกร้อยละ 84.8 รองมา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติห้ามมิให้ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะเป็นเสียงปืนจากการล่าสัตว์ของชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนั้นเท่านั้น ตอบถูกร้อยละ 69.5 และการเล่นดนตรีและ/หรือร้องเพลงขณะพักผ่อนบริเวณลานกางเต็นท์ไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตอบถูกร้อยละ 49.1 สำหรับข้อความที่ผู้มาเยือนตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ห้ามมิให้นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในบริเวณที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้นโดยเด็ดขาด ตอบถูกเพียงร้อยละ 9.3 รองลงมา คือ การศึกษาธรรมชาติในตอนกลางคืนสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่ ตอบถูกร้อยละ 21.8 และอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อนุโลมให้นำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่ได้ ตอบถูกร้อยละ 29.8 โดยสรุปแล้วผู้มาเยือนส่วนใหญ่ ตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ย 3 ข้อ ($\bar{X} = 3.792$, $SD = 1.863$) จากจำนวนแบบทดสอบความรู้ทั้งหมด 10 ข้อ โดยผู้ที่ตอบถูกได้คะแนนสูงสุดจำนวน 9 ข้อ จำนวน 1 คน และมีผู้ที่ตอบผิดทั้งหมดจำนวน 3 คน กล่าวคือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบของอุทยานในระดับปานกลาง (มีค่าคะแนนความรู้เฉลี่ย ระหว่าง 3.34 – 6.67 คะแนน) รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ร้อยละและจำนวนของความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ลำดับ	ข้อความ	ร้อยละ	ร้อยละ
		ตอบถูก	ตอบผิด
1	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ห้ามมิให้นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในบริเวณที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้นโดยเด็ดขาด (n = 399)	9.3 (37)	90.7 (362)
2	การเล่นดนตรีและ/หรือร้องเพลง ขณะพักผ่อนบริเวณลานกางเต็นท์ไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (n = 399)	49.1 (196)	50.9 (203)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อความ	ร้อยละ	ร้อยละ
		ตอบถูก	ตอบผิด
3	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีข้อห้ามมิให้ส่งเสียงดังในพื้นที่ (n = 400)	12.5 (50)	87.5 (350)
4	เพื่อมิให้เป็นการรบกวนสัตว์ป่าในยามค่ำคืนอุทยานแห่งชาติเขา ใหญ่จึงควรให้บริการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาดังกล่าว (n = 400)	84.8 (399)	15.2 (61)
5	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นุโลมให้นำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่ได้ (n = 399)	29.8 (119)	70.2 (280)
6	ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์เสียงดัง หรือควันดำเข้า ภายในอุทยาน (n = 400)	24.5 (98)	75.5 (302)
7	การศึกษารวมชาติในตอนกลางคืนสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอ อนุญาตเจ้าหน้าที่ (n = 400)	21.8 (87)	78.2 (313)
8	เจ้าหน้าที่สามารถใช้เครื่องขยายเสียงในเส้นทางศึกษารวมชาติได้ (n = 400)	41.0 (164)	59.0 (236)
9	อุทยานแห่งชาติห้ามมิให้อิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะเป็นเสียงปืนจากการล่าสัตว์ของ ชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนั้นเท่านั้น (n = 400)	69.5 (278)	30.5 (122)
10	การเดินออกจากเส้นทางศึกษารวมชาติในบางครั้งเพื่อให้เห็น สัตว์ป่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้นไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยาน (n = 400)	37.2 (149)	62.8 (251)
คะแนนเฉลี่ยรวมความรู้ ($\bar{X}$)			3.792
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)			1.863
ระดับความรู้ความเข้าใจ			ปานกลาง

หมายเหตุ ; จำนวนรวม (n) แตกต่างกันตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 3.33 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 3.34 - 6.67 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 6.68 - 10.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจมาก

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับปัจจัยต่างๆ ทั้งหมด 14 ตัวแปร ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้แยกสมมติฐานย่อยออกเป็น 2 ข้อ คือการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติและการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ช่วงวันในการมาเยือน ($r=-0.088, P\text{-value}=0.039$) การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงาม ($r=0.114, P\text{-value}=0.011$) การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ ($r=0.087, P\text{-value}=0.041$) การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ($r=0.111, P\text{-value}=0.014$) ได้พบปะผู้คนใหม่ๆ/พบมิตรใหม่ ($r=0.186, P\text{-value}=0.000$) การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ($r=0.202, P\text{-value}=0.000$) การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย ($r=0.154, P\text{-value}=0.001$) และการได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน ($r=0.160, P\text{-value}=0.001$) ตามลำดับ สรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่สัมผัสและได้ใกล้ชิดธรรมชาติมากก็จะสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมากขึ้นตามไปด้วย หากพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่า ช่วงวันในการมาเยือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม(-) กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติ กล่าวคือ ช่วงวันในการมาเยือนมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมากขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติ	P-value
1. จำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรม	0.009	0.428
2. ช่วงวันในการมาเยือน	-0.088	0.039
3. การพักผ่อน	-0.020	0.345

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้าน เสี่ยงที่เป็นธรรมชาติ	P-value
4. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย	0.114	0.011
5. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ ท่ามกลางธรรมชาติ	0.076	0.064
6. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ	0.087	0.041
7. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจาก ธรรมชาติ	0.040	0.213
8. การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย	0.111	0.014
9. การได้พบปะผู้คนใหม่ๆ/พบมิตรใหม่	0.186	0.000
10. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของ ตนเอง	0.202	0.000
11. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด	-0.012	0.404
12. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่าง หลากหลาย	0.154	0.001
13. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไป มาก่อน	0.160	0.001
14. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับ	0.052	0.151

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสี่ยงที่มนุษย์สร้างขึ้น พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 7 ด้าน เช่นกัน ได้แก่ จำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรม ($r = -0.094$; $P\text{-value} = 0.030$) ช่วงวันในการมาเยือน ($r = -0.129$; $P\text{-value} = 0.005$) การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย ($r = 0.104$; $P\text{-value} = 0.019$) การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ($r = 0.124$; $P\text{-value} = 0.007$)

การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศน์ ($r=0.136$; $P\text{-value}=0.003$) การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิวจากธรรมชาติ ($r=0.083$; $P\text{-value}=0.049$) และการได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย ($r=0.091$; $P\text{-value}=0.035$) ตามลำดับ สรุปได้ว่า จำนวนผู้มาเยือนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นเนื่องจากเป็นตัวแปรที่สำคัญในการก่อให้เกิดเสียง เมื่อพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้ง 8 ด้าน พบว่า จำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรมและช่วงวันในการมาเยือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม (-) กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น กล่าวคือ ช่วงวันที่มีผู้มาเยือนพื้นที่เป็นจำนวนมากผู้มาเยือนก็จะสามารถรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นในทางลบมากขึ้นตามไปด้วย เช่น บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถได้ยินเสียงยานพาหนะที่แล่นไปมาดังมากกว่าปกติ เป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น	P-value
1. จำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรม	- 0.094	0.030
2. ช่วงวันในการมาเยือน	- 0.129	0.005
3. การพักผ่อน	- 0.071	0.079
4. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย	0.104	0.019
5. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	0.124	0.007
6. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ	0.136	0.003

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	กับการรับรู้สภาพแวดล้อม ด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น	P-value
7. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ	0.083	0.049
8. การได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย	0.065	0.098
9. การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่	0.048	0.170
10. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง	0.082	0.051
11. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด	0.072	0.076
12. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย	0.091	0.035
13. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน	0.079	0.057
14. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับ	0.044	0.189

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ แสงจันทร์ (2548) จำนวนผู้มาเยือนขณะตอบแบบสอบถาม จำนวนผู้มาเยือนที่รับรู้และความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนผู้มาเยือน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการและความพึงพอใจโดยรวมของผู้มาเยือน

สำหรับผลการศึกษารับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 9 ด้าน ได้แก่ ช่วงเวลาในการมาเยือน ($r=-0.137$; $P\text{-value}=0.003$) ประสบการณ์ด้านการได้พบเห็นสิ่งสวยงามตามธรรมชาติ ($r=0.134$; $P\text{-value}=0.004$) ประสบการณ์ด้านการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ($r=0.126$; $P\text{-value}=0.004$)

value=0.006) ประสบการณ์ด้านการได้เรียนรู้ธรรมชาติ ($r=0.141$; P-value=0.002) ประสบการณ์ด้านการได้หลักหนีสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ($r=0.105$; P-value=0.018) ประสบการณ์ด้านการได้พบปะผู้คนใหม่ๆ ($r=0.134$; P-value=0.004) ประสบการณ์ด้านการได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ($r=0.166$, P-value=0.000) ประสบการณ์ด้านการได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย ($r=0.146$, P-value=0.002) ประสบการณ์ด้านการได้ไปเยือนแหล่งนันทนาการใหม่ ($r=0.141$; P-value=0.002) และหากพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวม พบว่า ช่วงวันในการมาเยือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม (-) กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวม กล่าวคือ ผู้มาเยือนได้สัมผัสถึงความเป็นธรรมชาติเมื่อมาเยือนพื้นที่ซึ่งมีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติได้มากกว่าปัจจัยในด้านอื่นๆ รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมของผู้มาเยือนกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวม	P-value
1. จำนวนผู้มาเยือนที่พบเห็นขณะประกอบกิจกรรม	-0.060	0.116
2. ช่วงวันในการมาเยือน	-0.137	0.003
3. การพักผ่อน	-0.059	0.118
4. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย	0.134	0.004
5. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	0.126	0.006
6. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศ	0.141	0.002

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับการรับรู้สภาพแวดล้อม ด้านเสียงโดยรวม	P-value
7. การได้สัมผัสความสั่นโดย/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ	0.079	0.058
8. การได้หลีกเลี่ยงทัศนภาพแวดล้อมที่แออัดจนวาย	0.105	0.018
9. การได้พบปะผู้คบใหม่ๆ/พบมิตรใหม่	0.134	0.004
10. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง	0.166	0.000
11. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด	0.042	0.198
12. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย	0.146	0.002
13. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน	0.141	0.002
14. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับ	0.059	0.121

ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการ ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยคุณภาพประสบการณ์นันทนาการนั้นประกอบด้วยประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงของผู้มาเยือนทั้งหมด 10 ด้าน ทำการทดสอบความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงใน

ด้านต่างๆ ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.084 และมีค่าเป็นบวก (+) หรือมีทิศทางเดียวกัน ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนที่มีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมากจะมีคุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการที่ติดตามไปด้วย สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมและการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นกับคุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.030 และ -0.023 สรุปได้ว่า แม้ว่าการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมและการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการของผู้มาเยือนแต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ควรมีการจัดการพื้นที่เพื่อตอบสนองประสบการณ์นั้นทนทานการของผู้มาเยือนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การรับรู้	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	
	(r) กับคุณภาพประสบการณ์นั้นทนทานการ	P-value
1. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติ	0.084	0.046
2. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น	- 0.023	0.325
3. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	0.030	0.273

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน ศึกษาประสบการณ์นั้นหนาที่ปรารถนาและประสบการณ์นั้นหนาที่รับรู้จริงของผู้มาเยือน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงและความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพประสบการณ์นั้นหนาของการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนจำนวน 400 คน ใช้สถิติการทดสอบที และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร พบว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ยประมาณ 29 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่เป็นผู้มาเยือนต่างถิ่น ผู้มาเยือนที่เคยมาเยือนพื้นที่แล้ว มีสัดส่วนใกล้เคียงกับผู้มาเยือนที่ยังไม่เคยมา จำนวนครั้งเฉลี่ยประมาณ 2 ครั้ง ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมากับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด รองลงมาเดินทางมากับครอบครัว โดยมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางเฉลี่ย 23 คน และเดินทางมากับบริษัท/ญาติ/เพื่อนมากที่สุด นิยมมาเยือนในช่วงวันหยุด เสาร์ - อาทิตย์ และส่วนมากพักค้างคืนในพื้นที่โดยการนำเต็นท์มาเอง ขณะเดียวกันผู้มาเยือนที่ไม่มีการพักค้างคืน ใช้เวลาในการเที่ยวชมประกอบกิจกรรมในพื้นที่เฉลี่ย 4 ชั่วโมง และจำนวนคนที่ผู้มาเยือนพบเห็นขณะประกอบกิจกรรมนั้นหนาการในพื้นที่เดียวกันเฉลี่ย 129 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอสมควร

ผลการศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงโดยรวม การรับรู้สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น พบว่า ผู้มาเยือนมีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นการรับรู้อันดับแรกของผู้มาเยือนรับรู้ได้มากที่สุด คือ บริเวณน้ำตกข้าวเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึก

ผ่อนคลาย และน้อยที่สุดน้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเสียงตามสายของเจ้าหน้าที่ ไม่ได้สร้างความรำคาญกับข้าพเจ้า

เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์ที่ปรารณาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงจากการไปเยือนและประกอบกิจกรรมในพื้นที่ พบว่า ประสบการณ์นั้นหนาแน่นการที่ปรารณาของผู้มาเยือนในลำดับสูงสุด คือ ประสบการณ์ด้านการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรือการอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ต่ำสุด คือ ประสบการณ์ด้านการได้พบปะผู้คนใหม่ๆ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ นั้นหนาแน่นการที่ปรารณาและประสบการณ์นั้นหนาแน่นการที่ได้รับจริงเป็นรายกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกัน จำนวน 3 กลุ่ม คือ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ การได้สัมผัสกับความสงบ/สันโดษของธรรมชาติ และการได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย โดย ประสบการณ์ที่ปรารณาจะมีค่าคะแนนสูงกว่าประสบการณ์ที่ได้รับจริงทุกกลุ่ม ด้านความรู้เรื่องกฎ ข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องกฎ ข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงทั้งหมด 14 ด้าน พบตัวแปรจำนวน 9 ตัว มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ช่วงเวลาในการมาเยือน ประสบการณ์ด้านการได้พบเห็นสิ่งสวยงามตามธรรมชาติ ประสบการณ์ด้านการได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ประสบการณ์ด้านการได้เรียนรู้ธรรมชาติ ประสบการณ์ด้านการได้หลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย ประสบการณ์ด้านการได้พบปะผู้คนใหม่ๆ ประสบการณ์ด้านการได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง ประสบการณ์ด้านการได้ประกอบกิจกรรมนั้นหนาแน่นการที่หลากหลาย ประสบการณ์ด้านการได้ไปเยือนแหล่งนั้นหนาแน่นการใหม่ หากพิจารณาถึงทิศทางของความสัมพันธ์กับปัจจัยทั้ง 9 ตัว พบว่า ช่วงวันในการมาเยือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการรับรู้ทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ พบว่า ช่วงวันในการมาเยือนทำให้ผู้มาเยือนมีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงในทางลบมากกว่าปัจจัยในด้านอื่นๆ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงกับคุณภาพ
ประสบการณ์นั้นพบว่าการรับรู้ พบว่า การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงที่เป็นธรรมชาติมี
ความสัมพันธ์กับคุณภาพประสบการณ์นั้นพบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน

1. จากการศึกษา พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะสัมผัสและใกล้ชิดธรรมชาติ
โดยการพักผ่อนและช่วงวันในการมาเยือนเป็นปัจจัยหลักที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้
สภาพแวดล้อมด้านเสียงและในช่วงวันหยุดและเทศกาลจะมีผู้มาเยือนหนาแน่นเป็นจำนวนมาก
เนื่องจากผู้มาเยือนนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวและรถจักรยานยนต์ที่มีเสียงดังก่อให้เกิดการ
รบกวนความเป็นธรรมชาติ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดระดับความดังของเสียงเครื่องยนต์ที่จะผ่าน
เข้า-ออก เช่น ห้ามรถที่มีการดัดแปลงท่อไอเสียที่มีเสียงดังมากๆ เข้าไปในพื้นที่ จัดให้มีบริการรถ
รับส่งสำหรับนักท่องเที่ยวตามจุดบริการต่างๆ เพื่อผู้มาเยือนจะได้ไม่นำรถส่วนตัวที่ก่อให้เกิดเสียง
ดังรบกวนสัตว์ป่าและความเป็นธรรมชาติของพื้นที่
2. เนื่องจากผู้มาเยือนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในเรื่องของกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ
อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยาน
แห่งชาติแนวทางการปฏิบัติตนและข้อพึงควรปฏิบัติที่ถูกต้องขณะประกอบกิจกรรมนั้นพบการใน
พื้นที่ธรรมชาติ จัดให้มีป้ายแสดงเวลาการใช้เสียง ควรมีการประชาสัมพันธ์ระเบียบต่างๆ และ
เจ้าหน้าที่ควรควบคุมให้ผู้มาเยือนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดทุกกรณี เช่น บริเวณลานกาง
เต็นท์ เจ้าหน้าที่ควรตรวจตราดูแลและให้คำแนะนำผู้มาเยือนไม่ให้ส่งเสียงดัง โดยเฉพาะหลัง
ช่วงเวลา 22.00 น. เพื่อไม่ให้รบกวนสัตว์ป่าและผู้มาเยือนกลุ่มอื่นขณะพักผ่อน

3. ควรให้ความสำคัญกับปัญหาสภาพแวดล้อมด้านเสียงเนื่องจากประสบการณ์
 นั้นทนการที่ปรารถนาในลำดับต้นของผู้มาเยือนส่วนใหญ่ คือการได้สัมผัสความสันโดษ/ความ
 สงบวิเวกจากธรรมชาติและการได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย การจัดการพื้นที่จึงควรมุ่ง
 ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนดังกล่าว เพื่อรักษาไว้ซึ่ง
 ประสบการณ์นั้นทนการที่มีคุณภาพและส่งเสริมการกลับมาเยือนพื้นที่ซ้ำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบของมลภาวะทางเสียงต่อระบบนิเวศ และมีการตรวจวัดระดับ
 ความดังของเสียงเครื่องยนต์เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับมาตรฐานความดังของเครื่องยนต์ใน
 เขตอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

2. การศึกษาในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะผู้มาเยือนชาวไทยเท่านั้นทำให้ผลการศึกษา
 สะท้อนถึงการรับรู้เฉพาะมุมมองของผู้มาเยือนชาวไทย จึงควรมีการศึกษากลุ่มผู้มาเยือน
 ชาวต่างชาติเพิ่มเติม โดยศึกษาถึงความแตกต่างของประสบการณ์นั้นทนการที่ปรารถนาระหว่างผู้
 มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพประสบการณ์นั้นทนการในการ
 มาเยือนพื้นที่และความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ของผู้มาเยือนในอนาคต

3. ควรขยายการศึกษาวิจัยไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะการใช้ประโยชน์หนาแน่น เพื่อนำ
 ข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการจัดการสภาพแวดล้อมด้านเสียง
 ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในทิศทางที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมล สังข์เฉย. 2548. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. ความสำคัญของการท่องเที่ยว. กองแผนงาน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

กุลทลทิพย์ มาลากุล ณ อยุธยา. 2526. การศึกษาเปรียบเทียบความพอใจระหว่างผู้อาศัยในแฟลตกับ
เรือนแถว กรณีศึกษาเคหะชุมชนบางบัว2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

กันยา วานิชบัญชา. 2550. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 10.
บริษัทธรรมสารจำกัด, กรุงเทพฯ.

กันยา สุวรรณแสง. 2538. จิตวิทยาทั่วไป. บริษัทอักษรพิทยา, กรุงเทพฯ.

กันยรรณิ ศรีจันทร์. 2548. การรับรู้ของผู้มาเยือนต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของหมู่เกาะช้าง
จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กองอุทยานแห่งชาติ. 2529. แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พ.ศ.2530-34. กรมป่าไม้.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

_____. 2532. อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรมป่าไม้. กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์, กรุงเทพฯ.

คณะวนศาสตร์. 2536. รายงานฉบับสมบูรณ์ข้อมูลพื้นฐานและการจัดการอุทยานแห่งชาติ
เขาใหญ่เสนอต่อกรมป่าไม้และคณะกรรมการนโยบายบริหารเขาใหญ่.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2544. ข้อมูลพื้นฐาน แผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จรรยา สุวรรณทัต. 2531. ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา

พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

จันจิรา รังรองรัตน์. 2542. ความสัมพันธ์ของการรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าต่อความตั้งใจ

เชิงพฤติกรรมภายหลังการเข้ารับบริการ: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์บริการรถยนต์เชิง

พาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โชติศักดิ์ วิเศษสุรนนท์. 2521. การศึกษามลภาวะของเสียงรบกวนในเขต กทม. ,น. 2-1 ถึง 2-26

ในเอกสารสัมมนาสิ่งแวดล้อม วันที่ 7 สิงหาคม 2521. วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ณรงค์ ณ เชียงใหม่. 2525. มลพิษสิ่งแวดล้อม. โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

ดารافر ไชยรัตน์. 2545. การรับรู้และการปฏิบัติของผู้มีส่วนได้เสียต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยว

ในอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2543. เอกสารประกอบการสอนวิชา 308512 มนุษยมิติการ

จัดการพื้นที่อนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

กรุงเทพฯ. (อัคราณา)

นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชาพฤกษกรรมนันทนาการ.

ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

(อัคราณา)

นิภารัตน์ สายประเสริฐ. 2547. การรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพและประสบการณ์นันทนาการ
ของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บันเทิง เกิดปรางค์. 2544. นันทนาการ. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, กรุงเทพฯ.

ปิยะรัตน์ สุริยะฉาย. 2546. การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่พึงปรารถนาและความชอบของ
นักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดกลุ่มชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พวงรัตน์ ดุลละลัมพะ. 2512. จิตวิทยาเบื้องต้น. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ

พิมพ์ลภัส ชันหลวง. 2545. ผลกระทบทางจิตวิทยาและการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ
ทางจิตวิทยาของแหล่งนันทนาการประเภทน้ำตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัชนี วรกวิน. 2526. จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและการปฏิบัติการ. สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ

มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. 2544. คู่มือศึกษาเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ 5 เส้นทาง
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ

รชพร จันทร์สว่าง. 2545. เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติ หน่วยที่ 1 - 7. สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ

รัชนี นพเกตุ. 2540. จิตวิทยาการรับรู้. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ

รัชดา อุดมวิทิต. 2540. การรับรู้การประเมินผลปฏิบัติงานของพนักงานผลิตกระแสไฟฟ้า.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ลำพอง ศรีทับทิม. 2535. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิภาพร มาพบสุข. 2545. จิตวิทยาทั่วไป. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, กรุงเทพฯ.
- วิมลสิทธิ์ ทรายงูร. 2530. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มุลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบวางแผน. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริประภา พึ่งพงษ์. 2544. ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพบุคคลิกภาพ สุขภาพจิต กับคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการสนามกอล์ฟ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2538. แผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรมป่าไม้. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. 2529. จิตวิทยาการศึกษา. บริษัทรวมสาสน์ (1997), กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา โรจนจันทร์. 2549. การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. เอกสารประกอบการสัมมนา 1, คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุชา จันทรเฒ. 2540. จิตวิทยาทั่วไป. บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , กรุงเทพฯ.
- สุปราณี สนธิรัตน์. 2526. การรับรู้. จิตวิทยาทั่วไป. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

แสงจันทร์ วายทุกข์. 2548. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อความแออัดในแหล่งนันทนาการทาง
ธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สวนอุทยานแห่งชาติ. 2532. อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

_____. 2545. สถิติข้อมูลนักท่องเที่ยว ประจำปีงบประมาณ 2548-2551. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2549. คุณค่าแห่งผืนป่าดงพญา
เย็น-เขาใหญ่มรดกโลกทางธรรมชาติของไทย. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช,
กรุงเทพฯ.

อุยารดี ภูมาลี. 2548. การวิเคราะห์ความหลากหลายทางนันทนาการในแหล่งนันทนาการทาง
ธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bartley, S.H. 1972. **Principle of Perception**. Harper and Son, New York.

Berkwitz, L. 1969. Social Motivation, pp. 795-852. In G. Lindzey and E. Aronson, eds.
Handbook of Social Psychology, 2nd ed. Vol. 3 Reading, Addison-
Wesley, Massachusetts.

Brockman, C.F. 1959. **Recreation Use of Wild Land**. Mc Graw Hill Book Company, New
York.

Burson, S. 2006. **Natural Soundscape Monitoring at Yellowstone National Park,
December 2005-Much 2006**. Grand Teton National Park Soundscape Program
Report no. 200601. Grand Teton National Park. (Unpublished)

Clason, M. 1963. **Land and Water for Recreation**. Rand McNally and Co, Chicago.

Driver, B.L. and S.R. Tocher. 1970. Toward a Behavioral Interpretation of
Recreation, With Implications of Planning, pp. 9-31. In B. L. Driver, ed. **Elements
of Outdoor Recreation**. The University of Michigan Press. Ann Arbor, Michigan.

Kruss, R.F., R.A. Graefe, and J.J. Vaske. 1990. **Visitor Impact Management : A Review of Research Vol 2**. National Park and Conservation Association, Washington.

Manning, R.E. 1999. **Studies in Outdoor Recreation-Search and Research for Satisfaction**. OR : Oregon State University Press, Corvallis.

Manning, R., and T. More 2002. Recreational values of public park. **The George Wright Forum** 19:2,21-30.

NPS (National Park Service). 2000. **Winter use plans final environmental impact statement for Yellowstone and Grand Teton National Park and John D. Rockefeller,Jr. Memorial Parkway**.,Why.:U.S.Department of the Interior, Mont., Idaho.

Peterson, G.L. 1974. Evaluating the Quality of the Wilderness Environment:Congruence between Perception and Aspiration. **Environment and Behavior** 6(2) : 169-193.

Schiffman,L. G. and L.L. Kanuk. 1991. **Consumer behavior**, 4 th. Englewood Cliffs., Prentice,Inc.,New Jersey.

Seppo, E. 1988. **The Social Psychology of Leisure and Recreation**. University of Iowa, USA.

Stankey, G.H. 1973. Visitor Perception of Wilderness Recreation Carrying Capacity. **Res. Paper INT-142 Ogden UT : U.S. Department of Agriculture, Forest Service**, Intermountain Forest and Range Experiment Station.

Weith, W. 2002. **Psychology : Themes And Variations**. 2nded. University of Nevada, Las Vegas.

Wrightman, L.S.; C.K. Sigelman and F.H. Sanford 1996. **Psychology:A Scientific Study of Human Behavior**. 5th ed.Brook/Cole. Publishing company, California.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**, 3rded. Harper International Edition. Tokyo.

--	--	--

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

โดย

นางสาวสุกัญญา โรจนจันทร์

นิสิตปริญญาโท สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่ทำการสำรวจ

วันหยุด

วันธรรมดา

คำชี้แจง

- การสำรวจข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตลอดจนวิเคราะห์ประสบการณ์ที่พึงปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือน ข้อมูลความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของผู้วิจัย รวมถึงเป็นแนวทางการจัดการด้านนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม
- แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1: ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พึงปรารถนาและประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือน
 - ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
 - ตอนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือนพื้นที่
 - ตอนที่ 4: ภูมิหลังผู้มาเยือน

3. วิธีตอบแบบสอบถาม

3.1 ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน (.....) หน้าคำตอบที่ท่านเลือกในคำถามแต่ละข้อ เพียงคำตอบเดียว ยกเว้นคำถามในข้อที่ระบุเป็นอย่างอื่น

3.2 เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่กำหนดให้ในคำถามแต่ละข้อ

ตอนที่ 1: ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พึงปรารถนา และประสบการณ์ที่ได้รับจริงของผู้มาเยือน

1. ท่านเคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มาก่อนหรือไม่
 () ไม่เคย () เคยมาแล้ว จำนวน..... ครั้ง
2. กลุ่มที่ท่านเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้
 () กลุ่มเพื่อน () กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว
 () กลุ่มครอบครัว () มากับบริษัทนำเที่ยว
 () เดินทางมาคนเดียว () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
3. จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางครั้งนี้.....คน (รวมตัวท่านด้วย)
4. ยานพาหนะที่ท่านใช้ในการเดินทางมาในครั้งนี้
 () รถโดยสารประจำทาง () บริษัทนำเที่ยว
 () รถเช่า/เหมามา () รถยนต์ส่วนตัว
 () รถจักรยานยนต์ () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. การเดินทางมาครั้งนี้ท่านได้พักค้างแรมหรือไม่
 () ไม่ค้าง (**ข้ามไปตอบข้อ 8**) โดยใช้เวลา/ จะใช้เวลาประกอบกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประมาณ..... นาฬิกา/ชั่วโมง
 () พักค้างแรม
6. หากท่านพักค้างแรมในพื้นที่ ประเภทที่พักของท่านคือ (โปรดเลือกเพียงคำตอบเดียว)
 () บ้านพัก () เรือนยาวชน
 () เต็นท์ของทางอุทยาน () นำเต็นท์มาเอง
 () อื่น ๆ โปรดระบุ.....
7. ขณะที่ท่านประกอบกิจกรรมนั้น ทนทานการภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวนผู้มาเยือนที่ท่านพบเห็นในบริเวณเดียวกับที่ท่านประกอบกิจกรรม ประมาณ.....คน

8. ในการมาเยือนครั้งนี้ ท่านมีความคาดหวังที่จะได้รับประสบการณ์ต่างๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด? และเมื่อได้มาเยือนและประกอบกิจกรรมในพื้นที่แล้ว ประสบการณ์ที่ได้รับจริงตรงตามที่ท่านคาดหวังมากน้อยเพียงใด? (โปรดใส่เครื่องหมาย✓ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับความคาดหวังของท่านทั้งก่อนและหลังการมาเยือนพื้นที่)

ความคาดหวัง	คาดว่าจะได้รับ (ก่อน)					สิ่งที่ได้รับจริงๆ (หลัง)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การได้เห็นธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย										
2. การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ										
3. การได้ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ/ระบบนิเวศน์										
4. การได้สัมผัสความสันโดษ/ความสงบวิเวกจากธรรมชาติ										
5. การได้พักผ่อนสภาพแวดล้อมที่แออัดวุ่นวาย										
6. การได้พบปะผู้คนใหม่ๆ/พบมิตรใหม่										
7. การได้ผจญภัยและทดสอบความสามารถของตนเอง										
8. การได้ใช้เวลาว่างร่วมกับคนใกล้ชิด										
9. การได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลาย										
10. การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่เคยไปมาก่อน										
11. อื่นๆ โปรดระบุ.....										

ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงตามความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	ถูก	ผิด
1.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ห้ามมิให้นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขึ้นยานพาหนะในบริเวณที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น โดยเด็ดขาด		
2.	การเล่นดนตรีและ/หรือร้องเพลง ขณะพักผ่อนบริเวณลานกางเต็นท์ไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่		
3.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีข้อห้ามมิให้ส่งเสียงดังในพื้นที่		
4.	เพื่อมิให้เป็นการรบกวนสัตว์ป่าในยามค่ำคืนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงงดให้บริการกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาดังกล่าว		
5.	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อนุญาตให้นำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่ได้		
6.	ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่มีเครื่องยนต์เสียงดัง หรือควันดำเข้าภายในอุทยาน		
7.	การศึกษารธรรมชาติในตอนกลางคืนสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่		
8.	เจ้าหน้าที่สามารถใช้เครื่องขยายเสียงในเส้นทางศึกษารธรรมชาติได้		
9.	อุทยานแห่งชาติห้ามมิให้ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะเป็นเสียงปืนจากการล่าสัตว์ของชาวบ้านที่อาศัยบริเวณนั้นเท่านั้น		
10.	การเดินออกจากเส้นทางศึกษารธรรมชาติในบางครั้งเพื่อให้เห็นสัตว์ป่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้นไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยาน		

ตอนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน

ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

การรับรู้	จริง อย่างยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง	ไม่ สามารถ ประเมิน ได้
1. เมื่อเข้ามายังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนกร้องและเสียงอื่นจากธรรมชาติ						
2. ข้าพเจ้าสัมผัสถึงความเงียบสงบในเส้นทางศึกษารธรรมชาติ						

การรับรู้	จริง อย่างยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง	ไม่ สามารถ ประเมิน ได้
3. ระดับความดังของเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงมอเตอร์ไซด์ เสียงคนตะโกนและเสียงกรีดร้องมีผลต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า						
4. หลังเวลา 22.00 น. เป็นเวลาที่ปราศจากเสียงรบกวน						
5. ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเสียงเครื่องมือสื่อสารขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่						
6. ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีเสียงคนคุยกันจนรบกวนสัตว์ในบริเวณนั้น						
7. บริเวณน้ำตกข้าพเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย						
8. เสียงกิจกรรมบริเวณน้ำตก เช่น เสียงคนเล่นน้ำ เสียงพูดคุยหยอกล้อรบกวนการพักผ่อนของข้าพเจ้า						
9. การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเสียงตามสายของเจ้าหน้าที่ไม่ได้สร้างความรำคาญกับข้าพเจ้า						
10. ผู้มาเยือนกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดเสียงดังมากกว่าผู้มาเยือนกลุ่มเล็ก						
11. เสียงจากการประกอบกิจกรรมของคนรอบข้างรบกวนความเป็นส่วนตัวของข้าพเจ้า						
12. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อได้ยินเสียงคนพูดคุยโทรศัพท์ในพื้นที่ธรรมชาติ						
13. บริเวณจุดชมวิวข้าพเจ้าสามารถสัมผัสได้ถึง ความเงียบสงบท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม						
14. ข้าพเจ้าได้ยินเสียงประกอบอาหารบริเวณลานกางเต็นท์						
15. ข้าพเจ้าได้ยินเสียงสัตว์ป่าเมื่ออยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ						

การรับรู้	จริง อย่างยิ่ง	จริง	ไม่ แน่ใจ	ไม่ จริง	ไม่จริง อย่างยิ่ง	ไม่ สามารถ ประเมิน ได้
16. ขณะที่ข้าพเจ้าเดินศึกษาธรรมชาติข้าพเจ้า สามารถได้ยินเสียงยานพาหนะที่แล่นไปมา						
17.แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนมากมีความเงียบสงบ						
18. กิจกรรมที่ข้าพเจ้าประกอบ ไม่ก่อให้เกิดการ รบกวนผู้มาเยือนกลุ่มอื่น						

ข้อเสนอแนะ ในการจัดการสภาพแวดล้อมด้านเสียง (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 : ภูมิหลังผู้มาเยือน

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
- () มัธยมศึกษาตอนปลาย () อนุปริญญา / เทียบเท่า
- () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
- () อื่น ๆ ระบุ.....

4. อาชีพ

- ☐ รับราชการ ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ พ่อค้า / แม่ค้า ☐ รับจ้างทั่วไป
☐ นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

5. ที่อยู่ปัจจุบัน (จังหวัด).....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ข1 ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ของคำถามการรับรู้

สภาพแวดล้อมด้านเสียงของผู้มาเยือน

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Alpha if Item Deleted
1) เมื่อเข้ามายังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ข้าพเจ้าได้ยินเสียงนกร้องและเสียงอื่นจากธรรมชาติ	0.743
2) ข้าพเจ้าสัมผัสถึงความเงียบสงบในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	0.724
3) ระดับความดังของเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงมอเตอร์ไซด์ เสียงคนตะโกนและเสียงกรีดร้องมีผลต่อความรู้สึกของข้าพเจ้า	0.740
4) หลังเวลา 22.00 น. เป็นเวลาที่ปราศจากเสียงรบกวน	0.743
5) ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเสียงเครื่องมือสื่อสารขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	0.715
6) ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีเสียงคนคุยกันจนรบกวนสัตว์ในบริเวณนั้น	0.739
7) บริเวณน้ำตกข้าพเจ้าได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงน้ำไหล เสียงนก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย	0.731
8) เสียงกิจกรรมบริเวณน้ำตก เช่น เสียงคนเล่นน้ำ เสียงพูดคุยหยอกล้อ รบกวนการพักผ่อนของข้าพเจ้า	0.726
9) การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการเสียงตามสายของเจ้าหน้าที่ไม่ได้สร้างความรำคาญกับข้าพเจ้า	0.804
10) ผู้มาเยือนกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดเสียงดังมากกว่าผู้มาเยือนกลุ่มเล็ก	0.723
11) เสียงจากการประกอบกิจกรรมของคนรอบข้างรบกวนความเป็นส่วนตัวของข้าพเจ้า	0.714
12) ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อได้ยินเสียงคนพูดคุยโทรศัพท์ในพื้นที่ธรรมชาติ	0.715
13) บริเวณจุดชมวิวข้าพเจ้าสามารถสัมผัสได้ถึงความเงียบสงบท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม	0.733

ตารางผนวกที่ ข1 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	Alpha if Item Deleted
14) ข้าพเจ้าได้ยินเสียงประกอบอาหารบริเวณลานกางเต็นท์	0.742
15) ข้าพเจ้าได้ยินเสียงสัตว์ป่าเมื่ออยู่ในพื้นที่ธรรมชาติ	0.714
16) ขณะที่ข้าพเจ้าเดินศึกษาธรรมชาติข้าพเจ้าสามารถได้ยินเสียงยานพาหนะที่ แล่นไปมา	0.733
17) แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ส่วนมากมีความเงียบสงบ	0.739
18) กิจกรรมที่ข้าพเจ้าประกอบ ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนผู้มาเยือนกลุ่มอื่น	0.755

หมายเหตุ N of Case =32; N of Item = 18, Reliability Coefficients (Alpha) = 0.748

การทดสอบความเชื่อมั่นของความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยาน
โดยวิธีการของ Kuder-Richardson ในสูตร K.R.21

$$r_{tt} = (n/(n-1)) (1 - (x(n-x)/n s_t^2))$$

เมื่อ r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

x หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

s_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

$$\text{ดังนั้น } n = 10, \quad x = 238/32 = 7.4375, \quad s_t^2 = 10.76827,$$

$$r_{tt} = (10/(10-1)) (1 - (7.4375 (10-7.4375)/10*10.76827))$$

$$= (10/9) (0.823)$$

$$= 0.91$$

ค่าความเชื่อมั่นของความรู้เรื่องกฎข้อบังคับของอุทยานเท่ากับ 0.91

ตารางผนวกที่ ข2 การคำนวณความยาก (diffulty) เป็นรายชื่อของคำถามความรู้เรื่องกฎข้อบังคับ
ของอุทยาน

ข้อคำถาม	จำนวน ผู้ตอบถูกต้อง	ค่าความยากของ คำถามรายชื่อ	ระดับ ความยาก
1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ห้ามมิให้นำยานพาหนะ เข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อ การนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่	29	0.91	ง่ายเกินไป
2. บริเวณลานกางเต็นท์เป็นพื้นที่ที่สามารถ เล่น ดนตรี ร้องเพลง ได้ตามอัธยาศัยและทุกช่วงเวลา	28	0.88	ง่ายเกินไป
3. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ห้ามมิให้ส่งเสียงอื้อฉาว หรือการกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็น ที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์	32	1.00	ง่ายเกินไป
4. เพื่อมิให้เป็นการรบกวนสัตว์ป่าในยามคำกลืน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงขอให้บริการกิจกรรม นันทนาการในช่วงเวลาดังกล่าว	2	0.06	ยากเกินไป
5. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อนุโลมให้นำสัตว์เลี้ยง เข้าไปในพื้นที่ได้	23	0.74	ค่อนข้าง ง่าย
6. ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ที่มีเสียง ดัง หรือควันทำพิศปกตวิสัยเข้าภายในอุทยาน	30	0.97	ง่ายเกินไป
7. หากต้องการศึกษาธรรมชาติในตอนกลางคืนต้อง ติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตเข้าไปในพื้นที่ก่อน	32	1.00	ง่ายเกินไป
8. เจ้าหน้าที่สามารถใช้เครื่องขยายเสียงในเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติได้	23	0.77	ค่อนข้าง ง่าย

ตารางผนวกที่ ข2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	จำนวน ผู้ตอบถูกต้อง	ค่าความยากของ คำถามรายข้อ	ระดับ ความยาก
9. อุทยานแห่งชาติห้ามมิให้อิงปิง ทำให้เกิดระเบิด ซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง เว้นแต่จะเป็น เสียงปืนจากการล่าสัตว์ของชาวบ้านที่อาศัยบริเวณ นั้นเท่านั้น	7	0.22	ค่อนข้าง ยาก
10. นักท่องเที่ยวจะต้องเดินป่าศึกษาธรรมชาติใน บริเวณพื้นที่หรือเส้นทางที่กำหนดให้เท่านั้น	32	1.00	ง่ายเกินไป

หมายเหตุ N of Cases = 32; N of Items = 10; P=0.75

0-0.2	ยากเกินไป
0.21-0.40	ค่อนข้างยาก
0.41-0.60	ปานกลาง
0.61-0.80	ค่อนข้างง่าย
0.81-1.00	ง่ายเกินไป

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวสุกัญญา โรจนจันทร์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	4 กันยายน 2527
สถานที่เกิด	จังหวัดปราจีนบุรี
ประวัติการศึกษา	วท.บ (การจัดการนันทนาการ) คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ	-
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	-